

Potencionálne riziká českého a slovenského bankového trhu v kontexte vývoja tieňového bankovníctva

Bakalárska práca

Vedoucí práce:

doc. Ing. Vlasta Kašparovská, Ph.D.

Dana Krnáčová

Brno 2017

Moje poďakovanie patrí doc. Ing. Vlaste Kašparovskej, Ph.D. za pomoc, rady a ochotu pri spracovaní mojej bakalárskej práce. Taktiež by som touto cestou rada poďakovala mojej rodine a priateľom, ktorí mi boli oporou počas celej doby môjho štúdia.

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som túto prácu: Potencionálne **riziká českého a slovenského bankového trhu v kontexte vývoja tieňového bankovníctva**

vypracovala samostatne a všetky použité pramene a informácie sú uvedené v zozname použitej literatúry. Súhlasím, aby moja práca bola zverejnená v súlade s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v súlade s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Som si vedomá, že sa na moju prácu vzťahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzatvorenie licenčnej zmluvy a použitie tejto práce ako školského diela podľa § 60 odst. 1 autorského zákona.

Ďalej sa zaväzujem, že pred spísaním licenčnej zmluvy o použití diela inou osobou (subjektom) si vyžiadam písomné stanovisko univerzity, že predmetná licenčná zmluva nie je v rozpore s oprávnenými záujmami univerzity a zaväzujem sa uhradiť prípadný príspevok na úhradu nákladov spojených so vznikom diela, a to až do ich skutočnej výšky.

V Brne dňa 2. januára 2017

Abstract

Krnáčová, D., The potential risks of Czech and Slovak banking market in the context of the issue of shadow banking. Bachelor thesis. Brno: Mendel University, 2017.

This bachelor thesis is focused on the risks of an alternative way of obtaining funds, which is peer-to-peer lending, on the Czech and Slovak financial market. In the theoretical part of the thesis the peer-to-peer lending as well as the reason why it is considered as a form of shadow banking are described. In the main part of the theoretical part the potential risks, their sources and proposals for protection against those risks are described. Based on these proposals, the implemented rules of the selected Czech and Slovak platforms are compared in the practical part. The result of the comparison are the potential risks which are left partly or fully unaddressed.

Keywords

peer-to-peer lending, shadow banking, regulatory arbitrage, alternative finance, crowdfunding.

Abstrakt

Krnáčová, D., Potencionálne riziká českého a slovenského bankového trhu v kontexte vývoja tieňového bankovníctva. Bakalárska práca. Brno: Mendelova univerzita v Brne, 2017.

Táto bakalárska práca je zameraná na nový a alternatívny spôsob získavania zdrojov, ktorým sú peer-to-peer pôžičky, na českom a slovenskom finančnom trhu. V teoretickej časti sú popísané peer-to-peer pôžičky a tiež dôvod, prečo sú radené medzi formu tieňového bankovníctva. Hlavnou časťou teoretickej časti sú riziká, ich zdroje a návrhy opatrení pre ochranu proti rizikám v kontexte peer-to-peer požičiavania. Na základe týchto návrhov sú v praktickej časti porovnané implementované opatrenia vybraných českých a slovenských platforiem. Výsledkom sú potenciálne riziká, ktoré zostávajú čiastočne alebo úplne nezaistené.

Kľúčové slová

peer-to-peer pôžičky, tieňové bankovníctvo, regulačná arbitráž, alternatívne financovanie, crowdfunding.

Obsah

1	Úvod	11
2	Cieľ práce a metodika	12
2.1	Cieľ práce.....	12
2.2	Metodika práce.....	12
3	Peer-to-peer pôžičky	14
3.1	Peer-to-peer pôžičky ako súčasť crowdfundingu.....	14
3.2	Trend peer-to-peer pôžičiek a ich výhody	15
3.3	Peer-to-peer požičiavanie ako forma tieňového bankovníctva	18
3.3.1	Vymedzenie tieňového bankovníctva	19
3.3.2	Tieňové znaky peer-to-peer požičiavania	20
4	Potenciálne riziká peer-to-peer požičiavania, ich zdroje a opatrenia proti rizikám	21
4.1	Potenciálne riziká spojené s procesom peer-to-peer požičiavania	21
4.2	Regulačná arbitráž ako hlavný zdroj rizík peer-to-peer požičiavania	23
4.2.1	Zdroje rizík a opatrenia podľa EBA.....	25
4.2.2	Legislatívna situácia v Českej republike v monitorovacej fáze v kontexte problému tieňového bankovníctva	28
4.2.3	Potenciálna zmena regulácie českých P2P platforiem v kontexte nového zákona o spotrebiteľských úveroch	30
4.2.4	Legislatívna situácia v Slovenskej republike v kontexte problému tieňového bankovníctva.....	31
5	Čiastočný záver	34
6	Komparácia opatrení proti rizikám vybraných českých a slovenských P2P platforiem	35
6.1	Predstavenie českých a slovenských P2P platforiem.....	35
6.1.1	Bankerat.....	35

6.1.2	Zonky.....	36
6.1.3	Benefi	37
6.1.4	Žltý melón.....	37
6.1.5	Zinc Euro.....	38
6.2	Finančná gramotnosť, znalosti a skúsenosti investora	40
6.3	Overenie úverovej schopnosti žiadateľa o úver	44
6.4	Administrácia pôžičky v prípade úpadku platformy	46
6.5	Registrácia u dohliadajúcej finančnej authority.....	47
6.6	Overenie žiadateľa o úver	48
6.7	Potenciálne konflikty záujmov	49
6.8	Informácie a transparentnosť	50
6.9	Predčasné vypovedanie zmluvy zo strany investora	51
6.10	Postup riešenia sťažností.....	52
6.11	Povolenie poskytovať platobné služby.....	53
6.12	Odkopírovanie nápadu žiadateľa o úver	54
6.13	Pravidlá načasovania prevodu finančných prostriedkov	56
6.14	IT zabezpečenie, technické problémy platformy a zabezpečenie proti útoku hackerov.....	57
6.15	Súhrn opatrení proti rizikám	58
7	Záver	63
8	Literatúra	65
	Právne predpisy	69
	Zdroje informácií v praktickej časti práce	69
9	Zoznam tabuliek	73
10	Zoznam použitých skratiek	75

1 Úvod

Pojem tieňové bankovníctvo predstavuje aktivity a subjekty čiastočne alebo úplne mimo tradičný bankový sektor. Regulačné authority tvrdia, že okrem výhod prináša aj rizikovosť. Tá súvisí tiež s regulačnou arbitrážou, teda obchádzaním pravidiel regulácie.

Medzinárodný menový fond zaradil medzi tieňové bankovníctvo aj novú formu sprostredkovania úverov, tzv. peer-to-peer pôžičky. Predstavujú kategóriu crowdfundingu, formu zdieľanej ekonomiky, a tiež inováciu v oblasti finančných technológií. Podstatou tohto druhu požičiavania je, že veritelia a dlžníci vynechávajú banku ako sprostredkovateľa a požičiavajú si medzi sebou. Peer-to-peer platforma ako spoločnosť sprostredkovájúca pôžičky spája ponuku a dopyt, vykonáva administráciu zmlúv a niekedy i platieb.

Okrem výhod prinášajú aj radu rizík, ktoré sú podľa európskych regulujúcich autorít výsledkom regulačnej arbitráže. V Európskej únii neexistuje jednotná regulácia P2P platforiem a pôžičiek. Aj spoločnosti v Českej a Slovenskej republike sa riadia rôznymi ustanoveniami všeobecne platných zákonov. EBA (European banking authority, ďalej len EBA) sa snaží o monitorovanie rizík a skúmanie nedostatočných právnych predpisov. V snahe odstrániť riziká, sú výsledkom jej práce návrhy regulačných opatrení.

2 Cieľ práce a metodika

2.1 Cieľ práce

Cieľom tejto práce je vyhodnotiť potenciálne riziká českého a slovenského finančného trhu v kontexte vývoja tieňového bankovníctva so zameraním na peer-to-peer pôžičky.

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je vyhodnotiť aké potenciálne riziká predstavujú peer-to-peer pôžičky pre jednotlivcov sprostredkované vybranými českými a slovenskými spoločnosťami. Potenciálne riziká je možné vyhodnotiť na základe existencii a rozsahu opatrení, ktoré odstraňujú zdroje týchto rizík.

Na základe vlastných opatrení spoločností a opatrení, ktoré im nariaďuje legislatíva, je možné vyhodnotiť voči akým rizikám sa snažia alebo musia P2P platformy chrániť, a ktoré zostávajú naopak nezaistené.

2.2 Metodika práce

Splneniu cieľa bakalárskej práce bude predchádzať teoretická časť. Pre pochopenie problematiky je dôležité popísať proces peer-to-peer požičiavania, pretože je to relatívne nová forma získavania zdrojov na finančnom trhu. Taktiež je objasnená príčina zaradenia tohto druhu požičiavania medzi tieňové bankovníctvo. Ďalej sú popísané riziká, ktoré peer-to-peer platformy a pôžičky predstavujú, ich zdroje a následne na to návrhy regulačných opatrení, ktorými by bolo možné rizikám zabrániť. Riziká, zdroje a návrhy sú prevzaté zo správy¹ Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA). Nakoniec bude popísaná legislatívna situácia v Českej a Slovenskej republike aplikovaná na platformy v čase komparácie a v krátkosti jej možná zmena aplikácie v Českej republike v kontexte nového zákona o spotrebiteľských úveroch.

V praktickej časti je využitá metóda analýzy sekundárnych dát získaných z internetových portálov vybraných českých a slovenských platforiem a metóda komparácie. Komparácia bola vykonaná od začiatku septembra do konca novembra roku 2016.

Odporúčané opatrenia, ktoré by mali zabraňovať rizikám, sú porovnané s implementovanými opatreniami spoločností. Pre každý zdroj rizika sú popísané odporúčané opatrenia, ktoré by mali platformy splňať, v snahe riziká odstrániť alebo zmierniť. Následne je v tabuľkách vyhodnotených, na základe preskúmania

¹ Opinion of the European Banking Authority on lending-based crowdfunding (EBA, 2015)

webových portálov platforiem a zverejnenej zmluvnej dokumentácie, či daná platforma toto opatrenie spĺňa alebo nespĺňa. Niektoré riziká sú zaistené dodržiavaním niektorých regulačných opatrení. Niekedy je informácia pre posúdenie opatrenia nedostupná alebo opatrenie vzhľadom k modelu požičiavania nie je relevantné.²

Pre komparáciu bolo vybraných päť platforiem, tri české a dve slovenské, ktoré. Základné kritériá pre výber skúmaných spoločností boli: česká alebo slovenská spoločnosť, ktorá sprostredkováva pôžičky pre jednotlivcov a aktívne sprostredkovávanie úverov viac než jeden rok.

Informácie o spoločnostiach a ich opatreniach porovnávané v kapitole 6 boli čerpané z informácií a zmluvnej dokumentácie dostupných na ich internetových portáloch v čase komparácie. Tieto zdroje sú uvedené v kapitole Literatúra.

Pred samotnou komparáciou opatrení sú vybrané P2P spoločnosti predstavené, v rámci čoho sú popísané aj zmluvné modely medzi účastníkmi požičiavania. Na základe komparácie odporúčaných opatrení a opatrení, ktoré platformy spĺňajú alebo nespĺňajú, je možné vyhodnotiť, proti ktorým potenciálnym rizikám sa vybrané české a slovenské P2P platformy chránili, a ktoré riziká zostávali úplne alebo čiastočne nezaistené.

² V tabuľkách je splnenie podmienky vyjadrené symbolom „✓“, nesplnenie podmienky symbolom „✘“, v prípade že je opatrenie irelevantné znakom „-“, a ak je informácie nedostupná alebo čiastočne nedostupná, je to popísané slovne.

3 Peer-to-peer pôžičky

Peer-to-peer (ďalej len P2P) požičiavanie (anglicky peer-to-peer lending³) môže byť v jednoduchosti definované ako proces, pri ktorom si jednotlivci požičiavajú peniaze bez banky ako sprostredkovateľa (Renton, 2015). Táto činnosť je všeobecne považovaná za formu zdieľanej ekonomiky podobne ako služba Uber, ktorá predstavuje zdieľanie jazdy autom, alebo Airbnb, ktorá predstavuje zdieľanie ubytovania. Jej rýchly rast sa považuje za jeden z najviditeľnejších fintech⁴ úspechov (The Economist, 2015).

3.1 Peer-to-peer pôžičky ako súčasť crowdfundingu

Európska komisia (2016) radí peer-to-peer pôžičky medzi kategórie crowdfundingu⁵, konkrétne crowdfunding založený na požičiavaní (anglicky lending-based crowdfunding). Crowdfunding je otvorená výzva verejnosti (resp. davu) na získanie finančných prostriedkov pre nejaký špecifický projekt. Crowdfundingové platformy sú webové stránky umožňujúce komunikáciu medzi tými, ktorí prostriedky hľadajú (tzv. fundraiseri), a tými, ktorí ich poskytujú. Sprostredkuje uzatvorenie zmluvy a následne môže zozbierať financie od zmluvných strán.

Obchodný model P2P požičiavania predstavuje firmy alebo jednotlivcov, ktorí získavajú finančné zdroje prostredníctvom platformy vo forme dohody o sprostredkovaní pôžičky. Spotrebiteľské pôžičky sa ďalej delia na pôžičky od ostatných spotrebiteľov (consumer-to-consumer) alebo od rôznych spoločností (business-to-consumer). Veriteľ môže byť len jeden alebo ich môže byť viac. (Európska komisia, 2016)

EBA (2015) popisuje niekoľko modelov P2P požičiavania. Tie sa od seba navzájom líšia napríklad tým či platforma sama priraduje investorom dlžníkov alebo si ich investori volia sami. Ďalej je rozdiel v tom, koľko investorov do pôžičky in-

³ V angličtine znamená slovo *peer* človek a slovo *lending* požičiavanie. Ďalší zaužívaný výraz pre tento obchodný model je social lending a teda sociálne pôžičky.

⁴ Pojem fintech vyjadruje finančné technológie 21. storočia rozvíjajúce sa v sektore finančných služieb. (Investopedia, 2016)

⁵ Anglické slovo crowdfunding je zložené z dvoch slov, ktoré zachytávajú podstatu definície. Slovo *crowd* znamená dav a slovo *funding* znamená financovanie. Ďalšie zaužívané výrazy pre tento model sú crowdlending a marketplace lending. Podľa Hustáka (2015) vzniká otázka, aký termín použiť pre dostatočne výstižný preklad pojmu *crowdfunding*. Česká verzia dokumentov vydaných Európskou komisiou používa pojem *skupinové financovanie*. V tejto práci je používaný pôvodný názov crowdfunding.

vestuje a akým spôsobom sa vytvára ponuka pre žiadateľa. V prípade aukcie pôžičiek môže byť veriteľ jeden alebo viac.

Niektoré platformy vytvárajú v rámci aukcie priestor pre zverejnenie ponúk investorov so snahou vybrať tú najvýhodnejšiu pre žiadateľa. V inom modeli sa viac investorov spoločne skladá na jeden projekt so snahou dosiahnuť cieľovú čiastku úveru. Úroková sadzba môže byť predom stanovená platformou alebo sa odvíja od individuálnej ponuky investora. (EBA, 2015)

Niekedy je do procesu zapojená banka (napr. v Nemecku), ktorá poskytne pôžičku a rozdelí ju medzi investorov. Inokedy môže banka posilať zamietnuté pôžičky platforme, ktorá ich zverejní na svojom portáli a banka následne zabezpečí proces platieb. (EBA, 2015)

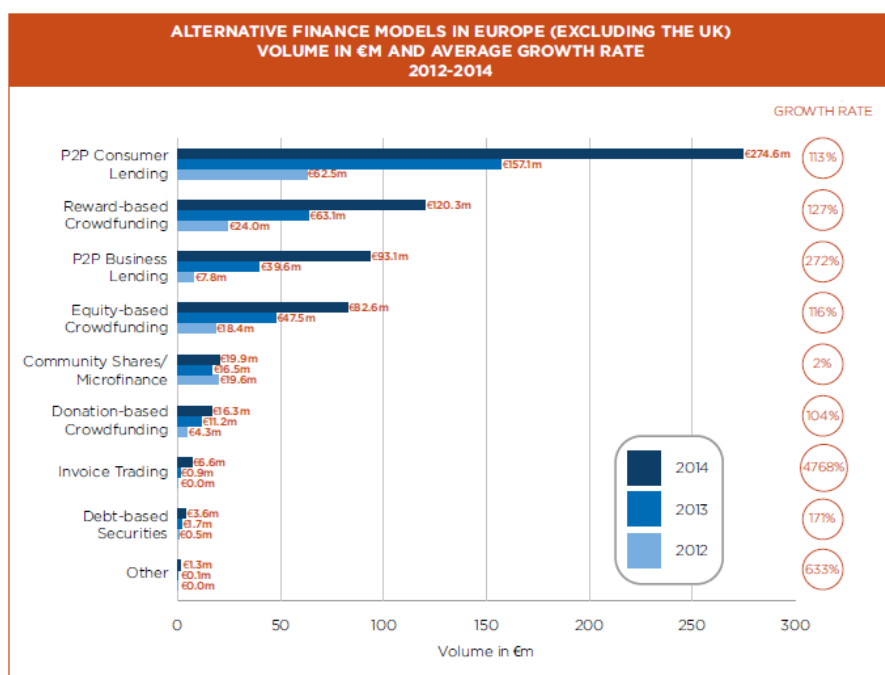
3.2 Trend peer-to-peer pôžičiek a ich výhody

História P2P pôžičiek siaha k vzniku dvoch spoločností, britskej Zopa v roku 2005 a amerického Prosper v roku 2006, ktoré patria medzi päť najväčších a najznámejších platforiem. Medzi tie z anglosaských krajín patrí aj Lending Club a SoFi sídliace v San Franciscu a RateSetter z Londýna. V ostatných európskych krajinách sa nachádzajú menšie platformy. (The Economist, 2015)

V roku 2015 si týmto spôsobom ľudia a firmy globálne požičali celkom 64 mld. dolárov, pričom sa odhaduje, že do roku 2025 objem P2P pôžičiek narastie na 1 bil. dolárov (Statista, 2016).

V máji 2015 bola hodnota sprostredkovaných pôžičiek v rámci Európskej únie viac než 3 mld. eur (Európska Komisia, 2016). Podľa európskeho prieskumu rastie objem spotrebiteľských P2P pôžičiek v Európe v priemere o 113 %⁶ (Wardrop et al., 2015).

⁶ Štatistika vyníma Spojené kráľovstvo, ktoré inak tvorilo dve tretiny zmapovaného európskeho trhu. (Wardrop et al., 2015)

Obr. 1 Medziročný rast alternatívneho financovania v Európe vynímajúc Spojené kráľovstvo.
 Zdroj: Prevzaté z Wardrop et al. (2015).

V prieskume Moving Mainstream sa medzi európskymi krajinami umiestnila Česká republika s objemom 2 mil. eur na 15. mieste a Slovenská republika s objemom 1 mil. eur ju nasleduje⁷. V porovnaní s napredujúcimi krajinami zostáva objem v Česku a na Slovensku niekoľko desaťnásobne nižší (vid' obr. č. 2). To isté platí aj pri porovnaní objemu na jedného obyvateľa. (Wardrop et al., 2015)

V krajinách, kde je crowdfunding rozvinutejší, je možné pozorovať určité trendy. Podľa Európskej komisie (2016) medzi nich patrí najmä inštitucionalizácia. To znamená, že investormi sa stávajú rôzne inštitúcie namiesto jednotlivcov. Ďalším trendom je konsolidácia platforiem, čo potvrdzuje znižujúci sa počet nových spoločností. Znamená to, že väčšinu trhu pokrýva malé množstvo platforiem. Internacionalizácia ďalej pomáha znižovať úspory z rozsahu a poskytuje viac investičných príležitostí. Značný je aj rozvoj sekundárneho trhu pôžičiek, kde môžu investori odpredať svoje pohľadávky.

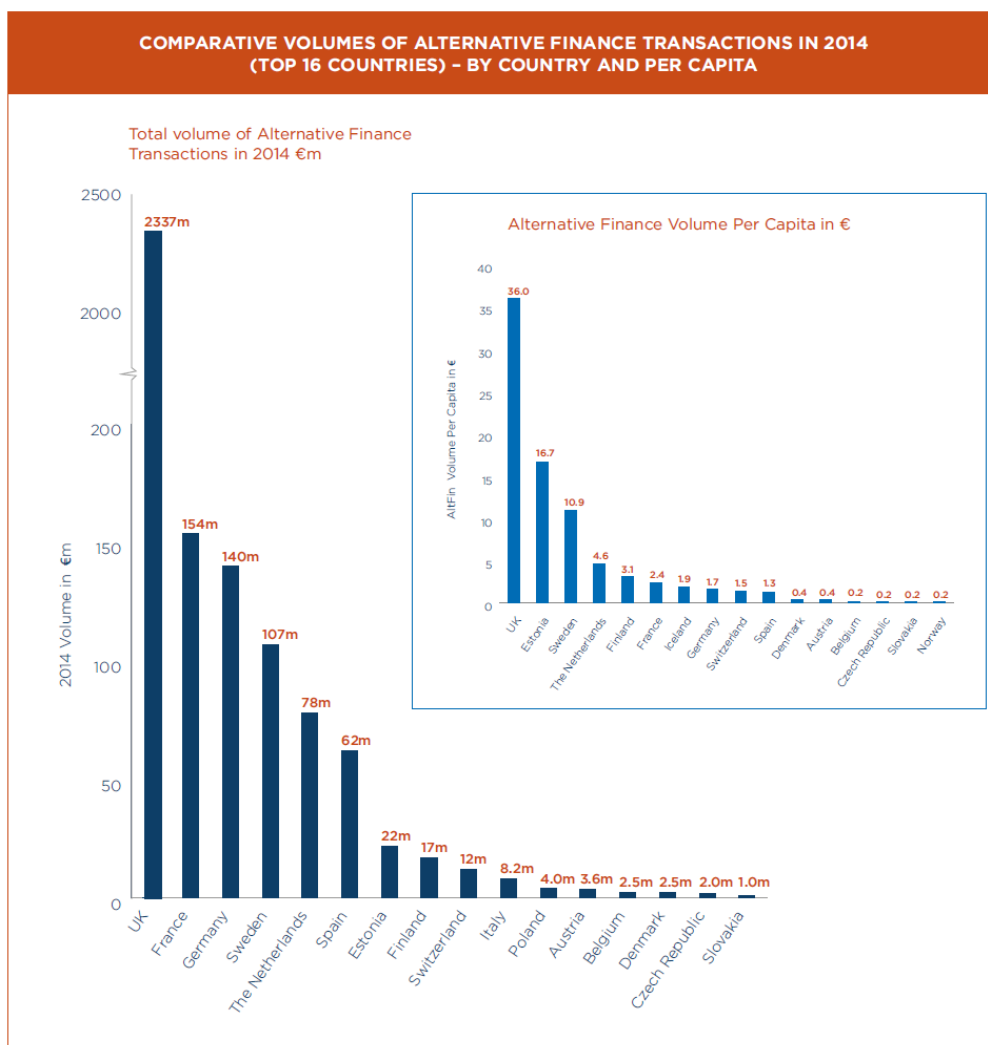
Medzi výhody tohto druhu požičiavania, ktoré oceňujú užívatelia svetových platforiem, patrí: i) vyšší výnos v porovnaní s tradičnými bankovými vkladmi a zároveň nižšie náklady pre dlžníkov; ii) poskytnutie úveru žiadateľom, ktorí so žiadosťou neuspeli v banke; iii) vyššia miera zodpovednosti, vzdelávanie obyčajných ľudí, ktorí investujú a sociálna hodnota; a nakoniec iv) technické inovácie

⁷ Prieskumu sa zúčastnili dve české a jedna slovenská platforma.

zlepšujúce kvalitu a rýchlosť služieb pre obe zmluvné strany. To, že ľudia si požičiavajú navzájom medzi sebou, môže znamenať aj prívetivejšie úrokové sadzby a vytvorenie istého sociálneho súcitu. Príchod inštitucionálnych investorov to ale môže narúšať. (Milne, Parboteeah, 2016)

V Česku končí nesplatením asi 8 % spotrebiteľských úverov, pričom napríklad v spoločnosti Zopa to bolo v prvých rokoch asi 0,84 %. Môže to znamenať, že ľudia sa správajú zodpovednejšie, keď vedia, že peniaze dlžia konkrétnym ľuďom a nie inštitúcii. (Kalouš, Šimůnek, 2015)

Operatívne náklady sú nižšie vďaka online platformám. Navyše P2P platformy majú proti tradičným bankám výhodu v tom, že nie sú zaťažované kapitálovými požiadavkami. (Moeninghoff, Wieandt, 2013)

Obr. 2 Celkový objem alternatívneho financovania a objem na jedného obyvateľa v prvých šiestich krajinách

Zdroj: Prevzaté z Wardrop et al, 2015.

3.3 Peer-to-peer požičiavanie ako forma tieňového bankovníctva

Medzinárodný menový fond (2014) zaradil peer-to-peer financovanie medzi novú formu tieňového bankovníctva. Nebankové sprostredkovanie úverov sa podľa neho rozvíja rýchlo preto, lebo banky od niektorých aktivít kvôli sprísňujúcej sa regulácii upúšťajú.

3.3.1 Vymedzenie tieňového bankovníctva

Jednotná definícia tieňového bankovníctva zatiaľ neexistuje. Tento pojem je stále relatívne nový a problém spočíva v tom, že nie je možné presne vymedziť hranice tohto „sektoru“.

Pojem tieňové bankovníctvo (anglicky shadow banking) použil prvý krát v roku 2007 americký ekonóm Paul McCulley. Odkazoval sa najmä na nebankové finančné inštitúcie, ktoré sa podieľali na tvorbe riskantných podsúvahové operácie bánk za účelom predať „zabalené“ pôžičky a entity, ktoré tieto činnosti vykonávali (Kodres, 2013). Podľa The Economist (2016) sa dnes termín tieňová bankovníctvo používa voľnejšie ako v minulosti a predstavuje okrem iného aj peer-to-peer pôžičky.

Institut of International Finance (2012) tvrdí, že dostatočne a presne definovať tieňové bankovníctvo a vytvorenie končeneho listu tieňových aktivít je pre účely regulácie náročné. Preto je dôležité chápať pojem tieňové bankovníctvo v širšom zmysle. Nebankové sprostredkovanie služieb prináša značné výhody pre všetkých účastníkov a tiež pre ekonomiku. Avšak niektoré aktivity môžu predstavovať riziká, niekedy dokonca systémové riziko. Preto by sa mali regulujúce autority zamerať na nebankové sprostredkovávanie a analyzovať ho v snahe znížiť riziká a zachovať pri tom výhody.

Financial Stability Board (2015) definuje tieňové bankovníctvo ako sprostredkovávanie úverov čiastočne alebo úplne mimo tradičný bankový sektor. Skrátené by sa to dalo opísať ako nebankové sprostredkovanie úverov.

Tradičnou bankou je podľa Institut of International Finance (2012) inštitúcia, ktorá vykonáva tri kľúčové aktivity:

- a. prijíma vysoko likvidné vklady ako kapitál;
- b. poskytuje úvery;
- c. poskytuje platobné systémy.

Podľa Masters (2012) je regulácia tieňového bankovníctva užitočná v prípade, keď sa chce zabrániť opakovaniu chyby, ktorá sa už stala. Avšak investori neustále prichádzajú s inováciami, ktoré obchádzajú reguláciu, aj za účelom zníženia nákladov. Preto regulácia nemôže zastaviť inováciu a je podľa nej vždy o krok pozadu.

Európska komisia (2012) tvrdí, že s tieňovým bankovníctvom súvisí pojem regulačná arbitráž⁸, pretože jeho aktivity môžu využívať obchádzanie dohľadu

⁸ Regulačná arbitráž je podľa Shah (2015) úmyselné využitie medzier v pravidlách firmou s cieľom dosiahnuť súkromný zisk v rámci jednej krajiny alebo medzi krajinami navzájom. Podľa Financial Stability Board (2011) sa ňou získava komparatívna výhoda a jednoducho by sa to dalo opísať ako obchádzanie pravidiel.

regulačných autorít a regulačných pravidiel, ktoré sa uplatňujú na normálne banky.

3.3.2 Tieňové znaky peer-to-peer požičiavania

Peer-to-peer platformy vykonávajú svoju činnosť **mimo tradičné bankovníctvo** a regulované kapitálové trhy (Milne, Parboteeah, 2016). Jeden zo základných rozdielov medzi P2P platformami a tradičnými bankami je, že v tradičnom bankovníctve nesie stratu banka, preto musí spĺňať určité kapitálové požiadavky. P2P pôžičky fungujú inak, pretože platforma sprostredkuje úver medzi investorom a dlžníkom a celé riziko nesie investor (Käfer, 2016).

V rámci základného modelu P2P požičiavania nie je vykonávaná žiadna transformácia maturity (pohľadávka investora má rovnakú dobu splatnosti ako záväzok dlžníka), úverového rizika (veriteľ je nositeľom celého úverového rizika) a likvidity (pohľadávka je rovnako likvidná ako záväzok). Transformácia likvidity je vykonávaná v prípade rozvinutejšieho modelu, v ktorom môžu investori predat pohľadávky na sekundárnom trhu pred dátumom splatnosti. (Moeninghoff, Wierandt, 2012)

Systémové riziko analyzujú Kirby a Worner (2014), avšak dospievajú k záveru, že hrozba takého rizika zatiaľ neexistuje. Svoj záver podložili analýzou štyroch ukazovateľov trhu P2P pôžičiek: i) veľkosť, ii) likvidita, iii) objem cezhraničných aktivít a iv) prepojenosť s tradičným bankovým systémom prostredníctvom sekuritizácie⁹, ktorú už vykonávajú niektoré platformy vo svete. Systémové riziko by hrozilo len v prípade, že sa nezaistené pôžičky budú sekuritizovať naďalej a v omnoho väčšom objeme.

Na **rizikovosť a regulačnú arbitráž**, ako ďalšie črty tieňového bankovníctva, upozorňuje EBA (2016).

⁹ Sekuritizácia je proces, pri ktorom sa vytvára finančný inštrument skladaním z iných finančných aktív. Tieto „zabalené“ aktíva sú následne predávané ďalším investorom, čím sa zvyšuje likvidita trhu. (Investopedia, 2016)

4 Potenciálne riziká peer-to-peer požičiavania, ich zdroje a opatrenia proti rizikám

Európsky orgán pre bankovníctvo (European Banking Authority, ďalej len EBA) je agentúra Európskej únie, ktorej cieľom je vytvoriť transparentný a jednotný trh v oblasti bankovníctva pomocou uplatňovania súboru pravidiel regulácie a dohľadu. Medzi jednu z jej úloh patrí aj vyšetrovanie nedostatočných právnych predpisov medzi vnútroštátnymi orgánmi únie. (EBA, 2015)

4.1 Potenciálne riziká spojené s procesom peer-to-peer požičiavania

EBA (2015) začala skúmať P2P pôžičky na jeseň v roku 2013. Jej prvým krokom bola analýza potenciálnych rizík spojených s P2P požičiavaním. Medzi dôvody pre publikáciu správy¹⁰ patril práve fakt, že táto inovácia na finančnom trhu prináša niekoľko skupín rizík pre dlžníkov, investorov a platformu, ktoré sú výsledkom nedostatočnej regulácie.

Kreditné riziko (riziko protistrany)

Kreditné riziko súvisí s tým, že investor môže utrpieť stratu v prípade neschopnosti dlžníka plniť si svoje záväzky alebo z dôvodu úpadku platformy. Úpadok platformy môže spôsobiť, že investor neprijme investované prostriedky späť a dlžník nesplní svoje záväzky. Investor môže byť motivovaný investovať do pôžičky s vidinou nereálne vysokého výnosu. Obaja, teda investor i dlžník nemusia prijať sľúbené finančné prostriedky z dôvodu ich neprevedenia na účet. (EBA, 2015)

Riziko podvodu

Riziko podvodu znamená, že veriteľ môže prísť o svoje peniaze v prípade, že je dlžník podvodník a svoje záväzky neplánoval splatiť. Platforma by v prípade podvodu dlžníka mohla utrpieť škodu na svojej reputácii. Podvodná môže byť aj samotná platforma, kedy si veriteľ a dlžník nemusia byť istý jej dôveryhodnosťou a bezpečnosťou. Taktiež hrozí riziko, že osobné údaje účastníkov požičiavania môžu byť zneužitú alebo ukradnuté. (EBA, 2015)

¹⁰ Opinion of the European Banking Authority on lending-based crowdfunding (EBA, 2015)

Nedostatočná transparentnosť a zavádzajúce informácie

Nedostatočná transparentnosť a zavádzajúce informácie súvisia s potenciálnymi konfliktami záujmov v spoločnosti, kedy investor nie je schopný rozoznať záujmy spoločnosti, akcionárov, manažérov a kľúčových zamestnancov. Ďalej súvisí s nejasnou alebo zavádzajúcou štruktúrou poplatkov, zmluvných podmienok a informáciami o procese požičiavania. Veriteľ môže čeliť nedostatku informácií o pôžičke, do ktorej chce investovať. (EBA, 2015)

Legálne riziká

Legálne riziká predstavujú nejasné práva a povinnosti zmluvných strán, spôsoby riešenia sťažností alebo neprevedenie peňažných prostriedkov účastníkom požičiavania. V situácii, keď dlžník použije peniaze pre svoj podnikateľský plán, pri jeho zverejnení hrozí ukradnutie nápadu. (EBA, 2015)

Likvidné riziko

Likvidné riziko predstavuje problémy dlžníka alebo veriteľa s likviditou v prípade, že neprijmú prislúbené peniaze včas. (EBA, 2015)

Operačné riziko

Operačné riziko hrozí v prípade technických problémov platformy. Investor by mohol utrieť stratu a dlžník by sa mohol dostať do problémov s likviditou. Medzi operačné riziko patrí aj napadnutie platformy hackermi. (EBA, 2015)

Riziko prania špinavých peňazí

Riziko prania špinavých peňazí súvisí so zneužitím platformy podvodníkmi a s prípadným zastavením jej činnosti z tohto dôvodu. (EBA, 2015)

Kreditné riziko je v crowdfundingu často chápané ako najpodstatnejšia časť riadenia rizík. Dôležité je preto najmä hodnotenie žiadateľov, možnosť poistenia splácať záväzky, inteligentný proces vymáhania pohľadávok, v rámci ktorého by mali spoločnosti používať interný mechanizmus pri meškaní splátok a následne použiť profesionálne vymáhanie. Veľmi dôležitú úlohu hrá diverzifikácia rizika. (Šarmír, 2016)

Riziko likvidity zapríčiňuje aj nemožnosť investora predčasne vystúpiť zo zmluvného vzťahu s následným predajom pohľadávky inému investorovi (Šarmír, 2016).

Viceguvernér ČNB Mojmir Hampl je skeptický voči trendu P2P pôžičiek kvôli konzervatívnosti Čechov. Avšak zdôrazňuje snahy EÚ o kontroly proti financovaniu

terorizmu a myslí si, že to zasiahne viaceré finančné inovácie (Zámečník, 2016). Príkladom tohto rizika z praxe je napríklad teroristický útok v kalifornskom meste San Bernardino v decembri 2015, ktorý bol financovaný P2P pôžičkou cez známu americkú platformu Prosper (Léko, 2015).

Dôležitá je tiež dôveryhodnosť platformy, pretože práve dôverou zatriasli dve známe kauzy vo svete. Prvou bol podvod čínskej platformy Ezubao v roku 2015, ktorá pripravila pomocou pyramídového systému takmer milión klientov o peniaze. Ďalšou kauzou bol podvod azda najznámejšej americkej spoločnosti Lending Club, ktorá menila dáta o pôžičkách, následkom čoho bol obrovský prepád jej akcií. (Wolf, 2016)

Kolektívne požičiavanie zvládlo finančnú krízu aj bez toho, aby to na svojej výnosnosti pocítili investori. Finančná kríza ukázala, že bankové modely majú pri finančných a ekonomických šokoch nedostatky. Alternatívne financovanie predstavuje pri náležitom riadení rizík odolnejšiu možnosť úverovania a investovania aj bez veľkých následkov na ekonomiky krajín. (Šarmír, 2016)

Naopak podľa vyjadrenia Kohouta (2015) na P2P konferencii v Prahe, ktorú organizovala česká platforma SymCredit, je ťažké predpovedať vývoj úspechu P2P požičiavania. Spoločnosti rozbehli svoje podnikanie po ekonomickej kríze a neexistuje dostatok informácií o tom, ako by prípadný prepád ekonomiky platformy prežili.

Cieľom monitorovania a odporúčaní pre riadenie spomínaných rizík je zabrániť regulačnej arbitráži, zabezpečiť dohľad nad inovatívnymi finančnými aktivitami, zaistiť bezpečnosť a istotu pre účastníkov trhu tým, že identifikuje zdroje rizík a ponúka odporúčania ich odstránenie. (EBA, 2015)

4.2 Regulačná arbitráž ako hlavný zdroj rizík peer-to-peer požičiavania

S rizikami, ktoré EBA (2015) identifikovala, priamo súvisia ich zdroje alebo spúšťače. Tie súvisia s nedostatočnými regulačnými požiadavkami na platformy. Krajiny Európskej únie väčšinou nijak špeciálne P2P platformy neregulujú.

Základným prejavom regulačnej arbitráže býva, že sa platformy vyhýbajú smernici o kapitálových požiadavkách¹¹ a nariadeniu o kapitálových požiadav-

¹¹ The Capital Requirements Directive, Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/36/EÚ z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, o zmene smernice 2002/87/ES a o zrušení smerníc 2006/48/ES a 2006/49/ES (OJ L 176, 27.6.2013, str. 338–436).

kách¹² tým spôsobom, že nenapĺňajú definíciu úverovej inštitúcie. Nedržia peňažné vklady ako kapitál, ktorý by následne použili pre poskytovanie úverov. (EBA, 2015)

Regulácia crowdfundingových spoločností sa v rámci Európy líši. Niektoré krajiny už zaviedli komplexnú reguláciu crowdfundingu pre ochranu nie len dlžníkov ale aj investorov (napr. Anglicko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko). Napríklad v Anglicku nariaďuje dohliadajúca autorita platformám držať určitú výšku počiatočného kapitálu, stanovuje limit objemu pôžičiek a povinnosť vytvoriť náhradný plán pre administráciu pôžičiek v prípade úpadku platformy. Ďalej napríklad vyžaduje určité profesionálne požiadavky na vedúce osoby firmy, ochranu proti potenciálnym konfliktom záujmu a na platformy sa tiež aplikuje smernica o spotrebiteľských úveroch¹³ (the Consumer Credit Directive, CCD). (Európska komisia, 2016)

Dodržiavaním smernice CCD v prípade, že sa platforma správa ako poskytovateľ, sa zaisťuje ochrana spotrebiteľa uplatnením štandardov na predzmluvné a zmluvné informácie, na overenie úverovej schopnosti žiadateľa a vyčíslenie totálnych nákladov vrátane udávania ročnej percentuálnej miery nákladov, ktorá umožňuje žiadateľom ľahko porovnať výhodnosť ponúk. V prípadoch, kedy sa platforma správa ako sprostredkovateľ medzi fyzickými osobami, uplatňujú sa požiadavky na predzmluvné informácie. (Európska komisia, 2016)

Registrácia platforiem u národnej finančnej autority a ich činnosť v súlade so smernicou o platobných službách¹⁴ (the Payment Services Directive, PSD) znižuje riziká súvisiace s platobnými službami, ale nezaisťuje riziká súvisiace so požičiavaním. (EBA, 2015)

¹² The Capital Requirements Regulation, Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012 (OJ L 176, 27.6.2013, str. 1–337).

¹³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (OJ L 133, 22.5.2008, str. 66–92)

¹⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES z 13. novembra 2007 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a ktorou sa zrušuje smernica 97/5/ES (OJ L 319, 5.12.2007, str. 1–36)

4.2.1 Zdroje rizík a opatrenia podľa EBA

V nasledujúcich bodoch sú uvedené zdroje rizík a návrhy regulačných opatrení¹⁵, ktorými by mohli byť podľa EBA (2015) potenciálne riziká P2P požičiavania odstránené alebo zmiernené:

A) Nedostatočná finančná gramotnosť, znalosti a skúsenosti investora, ktorá je potrebná k analýze rizika pôžičky.

- *Návrh regulačných požiadaviek:*
 - povinnosť platformy zverejniť informácie o úvere, o žiadateľovi, o finančnom mechanizme P2P pôžičiek a o rizikách pre investora;
 - vykonanie rizikovej analýzy investície a zverejnenie výsledného ukazovateľa rizikovosti, na základe ktorého sa môže investor rozhodovať;
 - obmedzenie možností investovania na základe zaradenia investora do kategórie investorov podľa ich skúseností a finančnej gramotnosti (napr. inštitucionálni, profesionálni, retailoví);
 - nastavenie limitov pre investície do pôžičiek.

B) Platforma nevykonáva hĺbkovú kontrolu investičných príležitostí a žiadateľa o úver, tzv. due diligence¹⁶.

- *Návrh regulačných požiadaviek:*
 - analýza projektu ako investičnej príležitosti;
 - požiadavka na vykonanie kontroly resp. overenia žiadateľa o úver;

C) Nedostatočné posúdenie úverovej schopnosti klienta platformou.

- *Návrh regulačných požiadaviek:*
 - povinnosť každého žiadateľa poskytnúť informácie pre posúdenie jeho úverovej schopnosti;
 - overenie úverovej schopnosti každého žiadateľa;
 - možnosť odmietnuť nevyhovujúcich žiadateľov;

¹⁵ Zdroje rizík a návrhy regulačných opatrení boli prevzaté zo správy Opinion of the European Banking Authority on lending-based crowdfunding (EBA, 2015).

¹⁶ Due diligence alebo hĺbkový audit predstavuje skúmanie alebo hodnotenie podnikateľskej príležitosti resp. pri posudzovaní rizikovosti spoločností (Dvořáček et al., 2014). Tento zdroj rizika sa týka najmä platforiem, ktoré sprostredkovávajú úvery pre firmy. Avšak opatrenia týkajúce sa kontroly a overenia žiadateľa sú súčasťou zdroju rizika v bode C a F.

- ďalšie služby pre zvýšenie ochrany finančných prostriedkov investora (napr. garančný fond, poistenie);
- spolupráca s bankou pri procese overovania úverovej schopnosti alebo pri prevzatí rizika bankou uzatvorením zmluvy s dlžníkom.

D) Nedostatočná finančná ochrana proti úpadku platformy. Bez platformy koordinujúcej pôžičky a splátky neexistujú adekvátne záznamy o záväzkoch dlžníka.

- *Návrh regulatórnych požiadaviek:* vypracovanie plánu pre zabezpečenie správy úveru v prípade úpadku platformy, súčasťou ktorého by bola napr. aj kompenzačná schéma, poistenie pre prípad úpadku a podobné opatrenia.

E) Neexistuje nariadenie, ktoré by vyžadovalo získanie licencie pre činnosť platformy od dohliadajúcej finančnej autority.

- *Návrh regulatórnych požiadaviek:* povinnosť registrácie u finančnej regulačnej autority, ktorá by požadovala odbornosť, kompetentnosť, dôveryhodnosť osôb, ktoré platformu riadia a tiež požiadavky na ich kapitál; informácia o registrácii by mala byť na webovej stránke.

F) Nedostatočné overenie žiadateľa o úver.

- *Návrh regulatórnych požiadaviek:* overenie žiadateľa o úver (identifikačné informácie, adresa, informácie o jeho finančnej situácii resp. úverovej schopnosti).

G) Nedostatočná ochrana osobných údajov zákazníkov.

- *Návrh regulatórnych požiadaviek:* stanovenie pravidiel pre zaobchádzanie s dokumentmi v zmysle ochrany osobných údajov.

H) Nedostatočné požiadavky na poskytovanie informácií platformou ohľadne potenciálnych konfliktov záujmov.

- *Návrh regulatórnych požiadaviek:* implementácia pravidiel riadenia potenciálneho konfliktu záujmov.

I) Nedostatočné požiadavky na informačnú povinnosť platformy.

- *Návrh regulatórnych požiadaviek:* popis práv a povinností zmluvných strán vrátane výšky poplatkov za sprostredkovanie úveru.

J) Nedostatočné alebo zavádzajúce vysvetlenie práva na vypovedanie zmluvy zo strany investora.

- *Návrh regulátornych požiadaviek:* povinnosť platformy vysvetliť možnosti a podmienky vypovedania zmluvy.
- K) Nejasné práva a pravidlá riešenia prípadných sťažností.*
- *Návrh regulátornych požiadaviek:* povinnosť platformy zaviesť mechanizmus pre vybavovanie sťažností a uviesť tento postup v zmluvných podmienkach a na webových stránkach.
- L) Platforma nevlastní licenciu na poskytovanie platobných služieb.*
- *Návrh regulátornych požiadaviek:* evidencia peňažných prostriedkov užívateľov oddelene od vlastných prostriedkov spoločnosti, povinnosť platformy registrovať sa ako poskytovateľ platobných služieb v kontexte platnosti smernice PSD.
- M) Nedostatočná ochrana duševného vlastníctva.*
- *Návrh regulátornych požiadaviek:* povinnosť platformy upozorniť na riziko odkopírovania nápadu alebo projektu žiadateľa o úver.
- N) Nedostatočné požiadavky na systém a kontrolu časovej dostupnosti finančných prostriedkov.*
- *Návrh regulátornych požiadaviek:* zavedenie a udržiavanie systému a kontroly prevádzania dohodnutých peňažných prostriedkov.
- O) Platforma nemá riadne IT zabezpečenia alebo čelí vážnym technickým nedostatkom.*
- *Návrh regulátornych požiadaviek:* náležitá IT organizácia, spoľahlivé IT systémy, procesy a kontroly.
- P) Nedostatočné požiadavky na zabezpečenie platformy proti útoku hackerov.*
- *Návrh regulátornych požiadaviek:* náležitá IT organizácia, spoľahlivé IT systémy, procesy a kontroly.
- Q) Platforma nepodlieha regulácii a nekoná v zhode so zásadami smernice o boji proti praniu špinavých peňazí a financovania terorizmu¹⁷ (the Anti-Money Laundering Directive, AMLD).*

¹⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES (OJ L 309, 25.11.2005, str. 15–36)

- *Návrh regulatórnych požiadaviek:* platformy by mali konať v súlade so smernicou AMLD.

4.2.2 Legislatívna situácia v Českej republike v monitorovacej fáze v kontexte problému tieňového bankovníctva

V Českej republike nie je P2P požičiavanie špeciálne regulované konkrétnym zákonom. Ministerstvo financií Českej republiky (2015) označilo peer-to-peer požičiavanie za fenomén na trhu financovania spotreby v súvislosti s prijímaním zákona č. 257/2016 Sb., o spotrebiteľských úveroch (ďalej len ZSÚ 2016). Upozorňovalo na to, že je nutné venovať tomu pozornosť, pretože tieto nové aktivity boli prejavom regulačnej arbitráže.

Na poskytovanie P2P pôžičiek sa podľa vyjadrenia Ondreja Antoša z advokátnej kancelárie Squire Patton Boggs v závislosti od zmluvnej štruktúry¹⁸, ktorú spoločnosti využívajú, uplatňovali ustanovenia všeobecných zákonov, napríklad:

- zákon č. 145/2010 Sb., o spotrebiteľskom úvere a o zmene niektorých zákonov (ZSÚ 2010), v ktorom je implementovaná smernica CCD;
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenskom podnikaní (ZŽP);
- zákon č. 284/2009 Sb., o platební styku (ďalej len ZPS), v ktorom je implementovaná smernica PSD;
- zákon č. 101/2000 Sb., o ochrane osobných údajov. (Žižková, 2015)

Investovanie do P2P pôžičiek nie je nijako špeciálne legislatívne upravené. Investorom môže byť fyzická osoba nepodnikateľ alebo podnikateľ a tiež právnická osoba. Závisí to na zmluvných modeloch a pravidlách jednotlivých P2P platforiem. V prípade, že bola investorom osoba, ktorá poskytuje úvery v rámci svojej podnikateľskej činnosti, muselo sa poskytovanie pôžičky riadiť pravidlami ZSÚ 2010. (Kincl, Vajda, 2015)

Zmluvu o zapožičaní¹⁹ a zmluvu o úvere a vzťahy medzi fyzickými osobami, ktoré vznikajú pri uzatvorení týchto zmlúv, upravuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (ďalej len NOZ). ZSÚ 2010 reguloval len zmluvy uzatvorené medzi spotrebiteľom a veriteľom, ktorý bol podľa tohto zákona definovaný v § 3 písm. b) ako „osoba ponúkajúca alebo poskytujúca spotrebiteľský úver v rámci svojej podnikateľskej činnosti alebo v rámci samostatného výkonu svojho povolania“. Spro-

¹⁸ Zmluvné modely, ktoré používajú české a slovenské P2P spoločnosti sú popísané v podkapitole 6.1.

¹⁹ Český názov zmluvy je smlouva o zápůjčce.

stredkovateľom úveru bola podľa § 3 osoba, ktorá sprostredkováva zmluvu medzi spotrebiteľom a veriteľom.

V prípade, že bol úver poskytovaný v súlade so ZSÚ 2010, tak ako to predpokladá EBA (2015), odstraňovali sa tým zdroje rizika voči dlžníkom týkajúce sa informačnej povinnosti a overovania úverovej schopnosti.

Tie, ktoré je možné posúdiť v druhej časti práce sú povinné informácie v reklame, resp. v tomto prípade na internetových stránkach, ktoré by mali byť uvedené formou reprezentatívneho príkladu s náležitosťami uvedenými v prílohe č. 1 ZSÚ 2010, a ďalej informácie v zmluve popísané v prílohe č. 3 ZSÚ 2010. Ďalšie riziko, ktoré odstraňuje dodržiavanie tohto zákona, je overovanie úverovej schopnosti žiadateľa, ktorého náležitosti boli vymedzené v § 9 ZSÚ 2010.

Úverovú schopnosť mal veriteľ podľa ZSÚ 2010 posúdiť na základe informácií od žiadateľa a pokiaľ je to nutné nahliadaním do databáz pre overenie úverovej histórie. V ČR existujú nasledujúce registre, do ktorých banky a nebankové inštitúcie môžu nahliadať alebo byť ich členmi:

- Bankový register klientských informácií (BRKI), ktorý združuje pozitívne aj negatívne informácie o klientoch bánk, teda informácie o minulých aj súčasných úveroch;
- Nebankový register klientských informácií (NRKI), ktorý podobne ako BRKI združuje pozitívne a negatívne informácie od leasingových a úverových spoločností.
- SOLUS je združenie, ktorého členom sú ekonomické a právnické subjekty (napr. banky, nebankové finančné inštitúcie, mobilný operátori), a ktoré prevádzkuje registre fyzických a právnických osôb za účelom posúdenia platobnej morálky klientov. (Sillmen, 2014)

Ďalšie registre štátnej správy, ktoré môžu obsahovať informácie o žiadateľoch o úver a súvisia s rizikom jeho nedostatočného overenia sú napríklad:

- Insolvenční rejstřík (ISIR),
- Český úřad zeměměřický a katastrální (CÚZK)
- ARES - ekonomické subjekty,
- Registr živnostenského podnikání (RŽP)
- CEE - Centrální evidence exekucí.

Dozor nad dodržiavaním ZSÚ 2010 vykonávala podľa § 19 Česká obchodná inšpekcia (ČOI). Pri riešení mimosúdnych sporov siahajú jej kompetencie na vzťah spotrebiteľa a podnikateľa, pričom sťažnosť môže podať len spotrebiteľ. Spory medzi dvomi spotrebiteľmi inšpekcia neriešila (Česká obchodní inspekce, ©2016).

P2P platformy sú registrované u ČNB (©2003-2016) v súlade so ZPS ako poskytovatelia platobných služieb malého rozsahu. Povinnosťou týchto subjektov je

zabezpečiť ochranu peňažných prostriedkov, dôveryhodnosť fyzickej osoby, obchodný plán, ktorý je podložený ekonomickými prepočtami a evidencia finančných prostriedkov veriteľov a dlžníkov na oddelenom účte od svojich vlastných prostriedkov. Peňažné prostriedky musia byť evidované ako pohľadávky z vkladu so zvláštnym režimom (Schejbal, 2014).

ZSÚ 2010 neupravoval podmienky pre vstup nebankových poskytovateľov a sprostredkovateľov do odvetvia spotrebiteľských úverov. Podobne ako ostatné nebankové subjekty mohli vykonávať činnosť na základe vlastníctva ohlasovacej viazanej živnosti podľa ZŽP. Získanie takej živnosti podmieňovala podľa § 24 ZŽP odborná spôsobilosť, konkrétne podľa prílohy č. 2 k ZŽP:

- a) stredné vzdelanie s maturitou, alebo
- b) osvedčenie o rekvalifikácii alebo iný doklad o odbornej kvalifikácii, alebo
- c) 3 roky praxe.

Spoločnosti patria ako poskytovatelia platobných služieb malého rozsahu medzi subjekty povinné riadiť sa zákonom č. 253/2008 Sb. o niektorých opatreniach proti legalizácii výnosů z trestné činnosti a financování terorismu podľa § 2 tohto zákona. Mali by teda konať v súlade so smernicou AMLD.

S účinnosťou ZSÚ 2016²⁰ sa v Českej republike zmenila regulácia nebankových subjektov, ktoré poskytujú alebo sprostredkovávajú spotrebiteľské úvery a dotýka sa aj P2P subjektov požičiavania.

4.2.3 Potenciálna zmena regulácie českých P2P platforiem v kontexte nového zákona o spotrebiteľských úveroch

S účinnosťou ZSÚ 2016 sa môže zmeniť prístup k niektorým rizikám spojených aj s P2P požičiavaním. Zákon zaviedol pravidlá pre vstup nebankových poskytovateľov a sprostredkovateľov do odvetvia a povinnosť registrácie u ČNB ako dohliadajúcej finančnej autority.

Na vlastný dotaz na ČNB z dňa 1. novembra 2016 o tom či majú P2P platformy povinnosť získať oprávnenie k poskytovaniu spotrebiteľského úveru podľa ZSÚ 2016 a akým spôsobom budú regulované, bolo vyjadrenie Českej národnej banky (z dňa 2. novembra 2016) nasledujúce:

„Jednotlivé modely P2P platforem se mohou od sebe výrazně lišit v konkrétním nastavení své činnosti, ve vztahu ke straně poskytovatelů finančních zdrojů

²⁰ Zákon je účinný od 1. decembra 2016.

a ve vztahu ke straně zájemců o půjčku. Právní kvalifikace P2P platformy se pak odvíjí od konkrétní podoby takového obchodního modelu.

Obecně lze konstatovat, že pokud bude činnost P2P platformy naplňovat znaky poskytování, event. zprostředkování spotřebitelského úvěru (viz § 3 odst. 1 písm. a) a b) ZSÚ), bude se na P2P platformu vztahovat působnost ZSÚ a tato platforma bude povinna disponovat příslušným oprávněním dle ZSÚ.“ (Zeman, 2016)

ZSÚ 2016 vymedzuje okrem iných subjektov oprávnených poskytovať spotrebiteľský úver podľa § 7 aj nebankového poskytovateľa spotrebiteľského úveru. Regulované je už aj sprostredkovanie úveru medzi dvomi spotrebiteľmi, pretože § 3 definuje sprostredkovanie úveru nie len v mene a na účet poskytovateľa, ale aj spotrebiteľa.

Hlavnou zmenou, ktorú priniesol ZSÚ 2016, a ktorá súvisí so zdrojom rizika v bode je, že sprísnenie podmienok pre vstup do odvetvia spotrebiteľských úverov. Podmienkou je podľa § 10 preukázanie dôveryhodnosti a odbornosti, ktoré preverí ČNB ako orgán dohľadu. Podľa § 14 tohto zákona musí navyše nebankový poskytovateľ spotrebiteľského úveru držať počiatočný kapitál vo výške 20 miliónoch Kč.

K 15. decembru 2016 sa v registri subjektov finančného trhu vedeného Českou národnou bankou (©2003–2016) nenachádzala v kontexte poskytovania alebo sprostredkovávania spotrebiteľských úverov ani jedna z vybraných českých spoločností.

Podľa § 169 ZSÚ 2016 majú spoločnosti bez rozšírenia licencie právo konať na základe živnostenského oprávnenia 3 mesiace a ČNB rozhodne o udelení oprávnenia do 15 mesiacov od podaní žiadosti. V priebehu zmienenej doby 3 mesiacov by mali subjekty podať žiadosť o povolenie k činnosti.

4.2.4 Legislatívna situácia v Slovenskej republike v kontexte problému tieňového bankovníctva

P2P požičiavanie a spoločnosti na Slovensku taktiež nespádajú priamo pod konkrétnu reguláciu, ale musia sa riadiť platnosťou niektorých všeobecných právnych predpisov, napríklad:

- zákonom č. 40/1964 občiansky zákonník (ďalej len OZ), ktorým sa podľa § 657 a § 658 riadia zmluvy o pôžičke,
- zákonom č. 122/2013 Z. z., o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákonom č. 297/2008 Z. z., o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov. (Záborský, Kačalka, 2015)

P2P spoločnosti na Slovensku sa nenachádzajú v žiadnom z registrov subjektov finančného trhu vedeného Národnou bankou Slovenska (2016a), v ktorom sa nachádzajú okrem iných subjektov nebankoví veritelia, sprostredkovatelia a subjekty poskytujúce platobné služby. Slovenský zákon upravujúci platobné služby²¹ nevymedzuje podobný typ licencie ako zákon v Česku a činnosť slovenských P2P platforiem nespadá pod režim tohto zákona.

V prípade oboch slovenských spoločností sú prijaté finančné prostriedky účtované ako pohľadávky voči klientom, čo exekútora pri úpadku spoločnosti nemusí zaujímať (Záborský, Kačalka, 2015).

Národná banka Slovenska (2016b), ktorá vykonáva dohľad nad subjektmi finančného trhu, upozornila verejnosť, že poskytovanie pôžičiek medzi fyzickými osobami nepodnikateľským spôsobom (poskytovanie P2P pôžičiek) nepodlieha jej dohľadu, a preto by mali veritelia aj dlžníci zvážiť riziká spojené s touto formou pôžičiek súvisia, keďže konajú na vlastnú zodpovednosť.

Novela zákona č. 129/2010 Z. z., o spotrebiteľských úveroch²², ktorá zaviedla podmienky pre vstup nebankových poskytovateľov a sprostredkovateľov do odvetvia spotrebiteľských úverov, a ktorej sa platformy vyhýbajú, je na Slovensku platná už od roku 2015. Vstup nebankových poskytovateľov do odvetvia je podmienený podľa § 20a vkladom do základného imania 500 tisíc eur.

Tento zákon definuje veriteľa v § 2 ako „fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá ponúka alebo poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojej podnikateľskej činnosti“. P2P platformy nie sú považované za poskytovateľov, pretože sprostredkovávajú úvery len medzi fyzickými osobami (Kačalka, 2014).

Platformy nie sú chápané ani ako sprostredkovatelia, pretože sprostredkovanie úveru platformou sa uskutočňuje medzi fyzickými osobami, nie pre finančné inštitúcie (Kačalka, 2014). Finančné sprostredkovanie je totiž podľa § 1 zákona č. 186/2009 Z. z., o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve vykonávanie činností spojených s finančnou službou poskytovanou finančnou inštitúciou, nie fyzickou osobou.

Keby sa platformy riadili zákonom o spotrebiteľských úveroch, ktorý implementuje smernicu CCD, odstránilo by to podľa EBA (2015) niektoré riziká. Tie, ktoré je možné posúdiť v druhej časti práce, sú informácie v reklame, resp. na internetových stránkach platforiem formou reprezentatívneho príkladu, ktorého náležitosti sú vymedzené v § 3 zákona č. 129/2010 Zb., ďalej informácie v zmluve podľa

²¹ Zákon č. 492/2009 Z. z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

²² Zákon č. 129/2010 Z. z., o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

§ 9 a posúdenie úverovej schopnosti popísané v § 7. Poskytnutiu úveru by malo predchádzať porovnanie úverovej schopnosti najmä na základe doby a výšky úveru, príjmov spotrebiteľa prípadne aj účelu.

Aj keď spoločnosti nie sú registrované u NBS, s príchodom regulácie rátajú. Obe spoločnosti očakávajú príchod regulácie v EÚ, a preto sa podľa vyjadrení ich majiteľov snažia správať, tak ako by už regulované boli, pričom kladú dôraz na transparentnosť. (Záborský, Kačalka, 2015)

5 Čiastočný záver

P2P pôžičky boli analyzované niektorými autormi z hľadiska systémového rizika, ktoré je v tieňovom bankovníctve dôležité sledovať. Autori dospeli k názoru, že také riziko zatiaľ nehrozí aj vďaka stále malému objemu. V Českej a Slovenskej republike sú objemy týchto pôžičiek niekoľkonásobne menšie než v popredných európskych krajinách.

V Českej ani Slovenskej republike nie je P2P požičiavanie špeciálne legislatívne upravené a uplatňujú sa na nich pravidlá niektorých všeobecne platných právnych predpisov.

V Slovenskej republike obchádzajú platformy zákon o spotrebiteľských úveroch, pretože nie sú registrované ako poskytovatelia a legislatíva úvery medzi fyzickými osobami nereguluje. Taktiež nie sú registrované u NBS v súvislosti s poskytovaním platobných služieb. Dodržiavať musia zákon o ochrane osobných údajov a musia konať v súlade so smernicou AMLD. Zodpovednosť za odstránenie väčšej časti rizík P2P požičiavania bola vo fáze monitorovania na samotných platformách.

České platformy sú pod dohľadom ČNB ako poskytovatelia platobných služieb malého rozsahu, čím je zabezpečené riziko neprevedenia peňažných prostriedkov a tiež nedôveryhodnosť účastníkov trhu. Táto licencia sa ale týka len aktivít spojených s platobnými službami a nie s úverovaním. Vo fáze monitorovania sa v závislosti od konkrétneho zmluvného modelu spoločnosti riadili buď občianskym zákonníkom alebo zákonom o spotrebiteľskom úvere, ktorý ešte neupravoval podmienky pre vstup do odvetvia spotrebiteľských úverov a znižoval riziká týkajúce sa overovania úverovej schopnosti žiadateľa a informačnej povinnosti.

Taktiež musia české platformy dodržiavať zákon o ochrane osobných údajov a konať v súlade so smernicou AMLD. Ochrana pred ďalšími rizikami bola zodpovednosťou platforiem.

Dohľad nad subjektmi peer-to-peer požičiavania by mohla zmeniť registrácia platforiem u ČNB podľa ZSÚ 2016. Platformy by mohli získať oprávnenie ako poskytovatelia alebo sprostredkovatelia úverov, čo závisí od ich zmluvných modelov. Táto licencia od ČNB by potvrdila najmä ich odbornosť v sektore spotrebiteľských úverov a dôveryhodnosť.

6 Komparácia opatrení proti rizikám vybraných českých a slovenských P2P platforiem

Trh peer-to-peer pôžičiek stále rastie a stáva sa populárnym aj v Českej a Slovenskej republike. Tento alternatívny spôsob požičiavania sa špeciálne nereguluje a platformy dodržiavajú niektoré všeobecne platné predpisy.

Štruktúra vzťahov jednotlivých spoločností sa líši a odvíja sa od toho uplatňovanie zákonov o spotrebiteľských úveroch a v ČR aj potenciálna forma právnej úpravy podľa nového zákona.

6.1 Predstavenie českých a slovenských P2P platforiem

Na trhu P2P pôžičiek pôsobí niekoľko českých a slovenských spoločností. Medzi spoločnosti, ktoré spĺňajú kritériá výberu, patria:

- Zonky s.r.o., prevádzkujúca portál zonky.cz (ďalej len Zonky)
- Benefi a.s., prevádzkujúca portál benefi.cz (ďalej len Benefi)
- Bankerat a.s., prevádzkujúca portál bankerat.cz (ďalej len Bankerat)
- Zinc Euro, a.s., prevádzkujúca portál zinceuro.sk (ďalej len Zinc Euro)
- iService, a.s. a iSale, v.o.s. prevádzkujúce portál zlytmelon.sk (ďalej len Žltý melón)

6.1.1 Bankerat

Firma Bankerat a.s. vznikla zápisom do obchodného registra (ďalej len OR) 28. novembra 2011. Majiteľom spoločnosti je bývalý Resident Vice President americkej CitiBank a bývalý risk manažér Českej sporiteľne Ing. Roman Kakos. Spoločnosť Bankerat a.s. patrí medzi najstaršie P2P platformy v Českej republike. Od svojho založenia prijala (k 30. novembru 2016) úvery v hodnote viac než 751 mil. Kč. (Bankerat, ©2016)

Základné údaje o spoločnosti k 30. novembru 2016 (justice.cz)

Dátum zápisu do OR:	28. november 2011
Obchodná firma:	Bankerat a. s.
Sídlo:	V celnici 1028/10, Nové Město, 110 00 Praha 1
Identifikačné číslo:	24186457
Právna forma:	Akciová spoločnosť
Základný kapitál:	5 000 000 Kč

Proces P2P požičiavania funguje tak, že v aukcii pôžičiek investori k zverejneným žiadostiam predkladajú ponuky s úrokovými sadzbami a ďalšími podmienkami (napr. rôzne doklady o príjmoch a úverovej schopnosti). Väčšinou pôžičku zafinancuje jeden investor, ktorého ponuka žiadateľovi najviac vyhovuje. (Bankerat, ©2016)

6.1.2 Zonky

Spoločnosť Zonky s.r.o., ktorá prevádzkuje portál zonky.cz vznikla zápisom do OR 10. marca 2016. Avšak portál zonky.cz prevádzkovala už skôr, ale s iným menom spoločnosti. Ako spoločnosť s názvom Different Money s.r.o. vznikla už 14. novembra 2014. S ostrou prevádzkou portálu začala v júni 2015 (Zonky s.r.o., ©2016).

Zonky stopercentne vlastní dcérska spoločnosť skupiny Home Credit, holandská Home Credit Lab N.V. Tá pôsobí v odvetví spotrebiteľského financovania a patrí do skupiny PPF, ktorá podporuje inovačné projekty v oblasti finančnictva. Projekt vedie Lucie Tvarůžková, novinárka a bývalá šéfredaktorka portálu iHNed.cz. (Zonky s.r.o., ©2016)

Základné údaje o spoločnosti k 30. novembru 2016 (justice.cz)

Dátum zápisu do OR:	14. novembra 2014
Obchodná firma:	Zonky, s.r.o.
Sídlo:	Evropská 2690/17, Dejvice, 160 00 Praha 6
Identifikačné číslo:	03570967
Právna forma:	Spoločnosť s ručením obmedzeným
Základný kapitál:	1 000 000 Kč

Zonky v procese sprostredkovania P2P pôžičiek najprv ohodnotí rizikovosť pôžičky a žiadateľa a potom mu priradí rating spolu s úrokovou sadzbou. Následne sa na pôžičku s skladajú investori menšími čiastkami a po dosiahnutí cieľovej čiastky je aukcia ukončená. (Zonky s.r.o., ©2016)

6.1.3 Benefi

Spoločnosť Benefi a.s. vznikla zapísaním do OR 8. decembra 2014. Svoju činnosť zahájila v júni 2015. Zakladateľom a predsedom predstavenstva je internetový podnikateľ Pavel Matoušek. (benefi.cz, nedatované)

Základné údaje o spoločnosti k 30. novembru 2016 (justice.cz)

Dátum zápisu do OR:	8. decembra 2014
Obchodná firma:	Benefi a.s.
Sídlo:	Londýnská 730/59, Vinohrady, 120 00 Praha 2
Identifikačné číslo:	03625699
Právna forma:	Akciová spoločnosť
Základný kapitál:	2 000 000 Kč

Proces požičiavania u Benefi funguje tak, že žiadateľ uverejní žiadosť o úver s požadovanou čiastkou. Benefi mu pridelí rating a úrokovú sadzbu. Investori následne vkladajú ponuky do aukcie a pri dosiahnutí maximálnej výšky čiastky je aukcia ukončená. (benefi.cz, nedatované)

6.1.4 Žltý melón

Slovenská spoločnosť iService, a.s. vznikla zápisom do OR 25. februára 2011 a je vlastníkom portálu zlytmelon.sk, ktorý na Slovensku prevádzkuje od roku 2012. Medzi zakladateľov patrí Roman Feranec, Hendrik Bremer a Robert Horváth, ktorí majú dlhoročné skúsenosti v oblasti financií. Za vznikom a prevádzkou Žltého melóna stojí spoločnosť Gradial Investment Management, a.s. V roku 2015 získala spoločnosť dodatočný kapitál z Európskeho investičného fondu. (iService, a.s., ©2012)

Základné údaje o spoločnosti k 30. novembru 2016 (orsr.sk)

Dátum zápisu do OR:	25. februára 2011
Obchodná firma:	iService, a. s.
Sídlo:	Strakova 1, 811 01 Bratislava
Identifikačné číslo:	46029796
Právna forma:	Akciová spoločnosť
Základný kapitál:	340 900 EUR

Spoločnosť iService, a.s. prevádzkuje portál zlytmelon.sk a zároveň je jeho vlastníkom. Uzatvára zmluvy o spolupráci s investormi, zmluvy o pôžičke s dlžníkmi a zmluvy o postúpení pohľadávky v mene a na účet investorov. Zabezpečuje tiež

registráciu investorov, skóring dlžníkov, účasť investorov v aukciách a správu ich virtuálnych účtov. (iService, a.s., 2015)

V zmluvných vzťahoch vystupuje aj spoločnosť iSale, v. o. s., ktorá vznikla zápisom do OR 4. augusta 2011. Tá prevádzkuje portál a uzatvára rámcové zmluvy s dlžníkmi. Zabezpečuje ich registráciu, sprostredkovanie ich účasti v aukciách a správu virtuálnych účtov. (iService, a.s., 2015)

Základné údaje o spoločnosti k 30. novembru 2016 (orsr.sk)

Dátum zápisu do OR:	25. februára 2011
Obchodná firma:	iSale, v. o. s.
Sídlo:	Strakova 1, 811 01 Bratislava
Identifikačné číslo:	46289402
Právna forma:	Verejná obchodná spoločnosť

Proces požičiavania cez portál Žltý melón funguje tak, že platforma priradí žiadateľovi o pôžičku rating a priraduje mu úrokovú sadzbu, ktorá ale nie je záväzná a slúži len ako odporúčenie pre investorov. Na jednu pôžičku sa vyskladá viac investorov, ktorí individuálne ponúkajú úrokové sadzby. Výsledná sadzba je vypočítaná ako vážený priemer týchto sadzieb. (iService, a.s., ©2012)

6.1.5 Zinc Euro

Zinc Euro, a.s. je slovenská spoločnosť, ktorá vznikla zápisom do OR 29. októbra 2014. Jeho majiteľmi sú Maroš a Michal Kiska.

Základné údaje o spoločnosti k 30. novembru 2016 (orsr.sk)

Dátum zápisu do OR:	29. októbra 2014
Obchodná firma:	Zinc Euro, a. s.
Sídlo:	Karpatská 3256/15, 058 01 Poprad
Identifikačné číslo:	47918551
Právna forma:	Akciová spoločnosť
Základný kapitál:	30 000 EUR

Zinc Euro uzatvára dve zmluvy, zmluvu o pôžičke a rámcovú zmluvu s dlžníkom a rámcovú zmluvu s investorom. Proces spájania dopytu a ponuky je automatický. Systém platformy priraduje investorovi dlžníkov na základe ním predom stanovených kritérií. (zinceuro.sk, nedatované)

V prípade portálu Žltý melón a Zinc Euro môže byť investorom len fyzická osoba nepodnikateľ, čo potvrdzuje fakt, že sa neriadia zákonom o spotrebiteľských úveroch. Zonky a Benefi sprístupňovali aukcie aj fyzickým osobám podnikateľom a právnickým osobám. Obe spoločnosti uvádzali, že sa riadili zákonom o spotrebiteľských úveroch, teda ZSÚ 2010. V prípade Zonky mohol pôžičku v prípade nedostatku investorov aj inštitucionálny investor, ktorý za nimi stojí.

Bankerat uzatváral jednu zmluvu spoločne s investorom a dlžníkom, ktorá sa riadila ustanoveniami OZ. Vystupoval ako administrátor, ktorý zaisťoval investovi a žiadateľovi o úver príležitosť k uzatvoreniu zmluvy prostredníctvom jeho internetového portálu. Prevod peňazí zabezpečoval administrátor. Vo fáze monitorovania platforma zmenila zmluvu na portáli a po novom v nej spoločnosť vôbec nefiguruje. Zmluvu uzatvára len dlžník a investor a v popise je uvedené, že sa riadi ustanoveniami NOZ.

V čase monitorovania platforiem platil starý zákon o spotrebiteľských úveroch (ZSÚ 2010) a s účinnosťou od 1. decembra nebola k 15. decembru 2016 zatiaľ žiadna z platforiem registrovaná u ČNB v súvislosti s poskytovaním alebo sprostredkovaním úverov. Celý proces registrácie môže trvať až 18 mesiacov od účinnosti zákona. Na základe preskúmania ich zmluvných modelov by platformy, ktoré oddelene uzatvárajú zmluvu s dlžníkom a investorom, mohli byť považované za nebankových poskytovateľov spotrebiteľských úverov. Platforma, ktorá v zmluve nevystupuje by mohla byť považovaná za sprostredkovateľa.

Tab. 1 Zmluvné modely vybraných českých a slovenských P2P platforiem

Platforma	Zmluvy	Právne predpisy	Investor
Bankerat	Smlouva o zápůjčce	NOZ	Informácia nedostupná
Zonky	Smlouva o hotovostním úvěru Rámcová smlouva o platebních službách a participaci na spotřebitelských úvěrech	NOZ, ZSÚ 2010	FO, PO
Benefi	Smlouva o půjčce Rámcová smlouva o podílu investora na půjčkách	NOZ, ZSÚ 2010	FO, PO
Žltý melón	Zmluva o pôžičke Rámcová zmluva	OZ	FO nepodnikateľ
Zinc Euro	Zmluva o pôžičke Rámcová zmluva	OZ	FO nepodnikateľ

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

6.2 Finančná gramotnosť, znalosti a skúsenosti investora

Prvý zdroj rizika, ktorý EBA identifikovala je nedostatočná finančná gramotnosť, znalosti a skúsenosti investora. Jedno z úverových rizík predstavuje vloženie peňazí investora do rizikovejšej pôžičky s vidinou nereálneho výnosu. Česká ani slovenská legislatíva ochranu proti tomuto riziku pre investora nijako nezabezpečovala. P2P platformy by nasledujúcimi opatreniami mohli znížiť riziko a zvýšiť ochranu investora:

- a. zverejnenie informácií na webovej stránke
 - i. o pôžičke,
 - ii. o žiadateľovi,
 - iii. o finančnom mechanizme P2P pôžičiek u danej spoločnosti,
 - iv. o rizikách pre investora, konkrétne že investor nemusí prijať očakávaný výnos, že splátky môžu meškať a dlžník sa môže dostať do insolvenčie;
- b. analýza rizikovosti investície do pôžičky a zverejnenie ukazovateľa rizikovosti, ktorý je výsledkom takej analýzy;
- c. obmedzenie možností investovania na základe vytvorenia kategórií investorov podľa ich skúseností a finančnej gramotnosti;

d. limity pre investície do pôžičiek.

Obr. 3 Opatrenia proti riziku spôsobené nedostatočnými skúsenosťami a znalosťami investora

Platforma	a				b	c	d
	i	ii	iii	iv			
Bankerat	✓	✓	✓	✓	x	x	x
Zonky	✓	✓	✓	✓	✓	x	✓
Benefi	✓	✓	✓	✓	✓	x	✓
Žltý melón	✓	✓	✓	✓	✓	x	✓
Zinc Euro	-	-	✓	✓	✓	x	✓

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

Informácie o finančnom mechanizme sú zverejnené na webových stránkach všetkých platforiem. Zonky, Benefi, Žltý melón a Zinc Euro navyše vysvetľujú daný mechanizmus prostredníctvom videí a tiež kladú dôraz na diverzifikáciu rizika rozložením investície do menších čiastok. O pôžičkách a o žiadateľoch zverejňujú informácie všetky platformy okrem Zinc Euro, pretože ten priraduje investorom dlžníkov na základe predom stanovených podmienok.

Spoločnosti nepodmieňujú možnosti investície skúsenosťami a znalosťami investorov. Taktiež nadobudnutie statusu investora je podmienené len plnoletosťou, vlastníctvom individuálneho účtu a občianstvom alebo miestom trvalého bydliska.

Bankerat rozdeľuje zverejnené pôžičky v aukcii (v časti *Půjčka*) do piatich kategórií²³, na základe ktorých sa investor môže rozhodovať o investícii. Avšak nie je to výsledkom analýzy rizika, ale stupňom overenia platformou odvíjajúceho sa od výšky úveru. Investícia do jednej pôžičky nie je obmedzená a môže ju zafinancovať aj jeden investor. Investora upozorňuje na riziká nepriamym spôsobom v časti *Investice - Užitečné rady a tipy* tým, že objasňuje postup, keď dlžník mešká so splátkami alebo sa stane insolventným. Ďalej popisuje priemerný očakávaný výnos najmenej a najviac rizikového typu pôžičky.

²³ Pôžička typu N je s doložením príjmov, registrov a so zástavou nehnuteľnosti, A je s doložením príjmov a registrov NRKI a BRKI; B je pôžička s doložením príjmu, ale bez registrov, C je s doložením príjmu ale bez registrov, pri pôžičke typu D sa nedokladajú ani príjmy ani registre. (Bankerat, ©2016)

Tab. 2 Podmienky pre nadobudnutie statusu investora u jednotlivých platforiem

Platforma	Podmienky nadobudnutia statusu investora
Bankerat	informácia nie je dostupná
Zonky	fyzická osoba staršia než 18 rokov, spôsobilosť na právne úkony, občan ČR alebo trvalý pobyt v ČR, vlastník individuálneho bankového účtu
Benefi	fyzická osoba staršia než 18 rokov, spôsobilosť na právne úkony, právnická osoba, vlastník individuálneho bankového účtu
Žltý melón	fyzická osoba nepodnikateľ staršia než 18 rokov, spôsobilosť na právne úkony, trvalý pobyt na území niektorej zo SEPA krajín, vlastník individuálneho bankového účtu (CZK, EUR)
Zinc Euro	18 rokov, spôsobilosť na právne úkony, fyzická osoba

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

Tab. 3 Ukazovatele rizikovosti a limity investície do jednej pôžičky

Platforma	Ukazovateľ rizikovosti na základe analýzy	Limit investície do jednej pôžičky
Bankerat	Nie je	Nie je
Zonky	Rating, rizikový náklad	5 000 Kč
Benefi	Rating, DTI ²⁴	10 000 Kč
Žltý melón	Rating	250 eur
Zinc Euro	-	Nie je špecifikované

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

Zonky podľa informácií v sekcii *Časté dotazy, keď chcete pôžičovať* u každej pôžičky používa rizikový model, výsledkom ktorého sú nasledujúce ukazovatele (vid' Obr. 4): ratingová skupina, tzv. rizikový náklad²⁵ vyjadrený v percentách a celkový očakávaný výnos. Ďalej popisuje jednotlivé ratingové skupiny žiadateľov a príklady zostavenia investičných portfólií. Investícia do jednej pôžičky je obme-

²⁴ DTI znamená debt-to-income, teda pomer dlhu voči príjmom vyjadrený v percentách. Benefi hodnotí DTI pod 50 % ako veľmi dobré. (benefi.cz, nedatované)

²⁵ Rizikový náklad predstavuje pravdepodobnosť, že dlžník prestane splácať a odpočítava sa od úroku pre výpočet konečného očakávaného výnosu. (Bankerat, ©2016)

dzená horným limitom 5 tisíc Kč. Zonky podrobne upozorňuje investora na riziká týkajúce sa participácie a riziká spojené so spotrebiteľskými úvermi v dokumente *Obchodní podmínky participace na spotřebitelských úvěrech*.

RATING	A**	A*	A++	A+	A	B	C	D
ÚROK	3,99 % PA.	4,99 % PA.	5,99 % PA.	8,49 % PA.	10,99 % PA.	13,49 % PA.	15,49 % PA.	19,99 % PA.
OČEKÁVANÉ RIZIKOVÉ NÁKLADY	0,49 %	0,59 %	0,79 %	1,69 %	2,59 %	3,59 %	4,59 %	7,10 %
INVESTORSKÝ POPLATEK	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
OČEKÁVANÝ VÝNOS	2,5 %	3,4 %	4,2 %	5,8 %	7,4 %	8,9 %	9,9 %	11,9 %

Obr. 4 Ukazovatele rizikovosti a výnosnosti pre rozhodovanie investora na portáli Zonky
Zdroj: zonky.cz, ©2016

Benefi vykonáva rizikovú analýzu každej pôžičky. Výsledný rating a úverová sadzba sú výsledkom posudzovania bonity klienta a slúžia ako ukazovatele pre rozhodovanie investora. Investícia do jednej pôžičky je obmedzená limitom 10 tisíc korún. Benefi upozorňuje na svojej webovej stránke investorov pred čiastočnou alebo úplnou stratou investície, pred meškáním so splátkami a pred insolveniou dlžníka, aj napriek snahe riziká minimalizovať.

Žltý melón objasňuje v *Najčastejšie kladených otázkach* možnosť individuálneho vyberania pôžičky alebo tzv. autoinvest, pri ktorom si investor zvolí predvoľené investičné stratégie alebo si zdefiniuje vlastné parametre. O spôsoboch investovania sú dostupné inštruktážne videá. Každý žiadateľ prechádza kreditným skóringom a vyhodnotením jeho finančnej situácie. Výsledkom je sedem ratingových skupín a odporúčaná minimálna úroková sadzba, na základe ktorých sa môže investor rozhodovať. Investícia do jednej pôžičky je limitovaná výškou 250 eur. Čo sa týka informácií o rizikách, v dokumente *Prospekt používateľa portálu kolektívneho požíčavania Žltý melón*, sú prevzaté a popísané všetky riziká, ktoré EBA identifikovala.

Zinc Euro v časti *Potrebuje poradit'* popisuje, že používa pre analýzu rizika každej pôžičky skóringový systém. Diverzifikácia rizika je jeden z hlavných ochranných mechanizmov spoločnosti, aj keď na portáli nie je uvedený limit. Investorov upozorňuje na riziko meškania so splátkami a riziko straty alebo nedosiahnutia výnosu nepriamo tým, že popisuje systém garančného fondu, ktorý bol zriadený práve kvôli týmto rizikám.

Ochrana pred rizikami pre investorov je v P2P požíčavanií veľmi dôležitá, nakoľko riziko za nich nenesie žiadna banka. Niektoré riziká zostávajú v tomto prípade u spoločností nezabezpečené. Spoločnosti nerozdeľujú investorov podľa ich skúseností, preto hrozí, že do pôžičiek vloží peniaze neskúsený človek, ktorý si nevedomuje všetky možné riziká. Avšak väčšina spoločností sa snaží svojich inves-

torov vzdelávať vysvetľovaním mechanizmov a chráni ich diverzifikáciou investícií.

6.3 Overenie úverovej schopnosti žiadateľa o úver

Nedostatočné overenie úverovej schopnosti žiadateľa môže spôsobiť stratu investovaných prostriedkov investora a neistotu účastníkov o spôsobe overovania. Nasledujúce opatrenia by mohli riziká znížiť:

- a. vyžiadanie informácií od žiadateľa pre posúdenie jeho úverovej schopnosti;
- b. overenie úverovej schopnosti žiadateľa;
- c. možnosť odmietnuť nevyhovujúcich žiadateľov;
- d. ďalšie služby pre zvýšenie ochrany prostriedkov investora (napr. garančný fond, poistenie);
- e. spolupráca s bankou pri procese overovania úverovej schopnosti alebo prevzatie rizika bankou uzatvorením zmluvy s dlžníkom.

Tab. 4 Zabezpečenie rizík platformami v kontexte overovania žiadateľa o úver

Platforma	Opatrenia súvisiace s overovaním úverovej schopnosti žiadateľa				
	a	b	c	d	e
Bankerat	✓	Čiastočne	✓	✗	✗
Zonky	✓	✓	✓	✗	Čiastočne
Benefi	✓	✓	✓	✗	✗
Žltý melón	✓	✓	✓	✓	✗
Zinc Euro	✓	✓	✓	✓	✗

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

Všetky spoločnosti si vyhradzujú právo odmietnuť žiadosť o pôžičku v prípade, že žiadateľ nespĺňa predpoklady pre bezproblémové splácanie. Napríklad v Žltom melóne odmietajú asi 95 % žiadostí a v Zinc Euro 98,5 % (Záborský, Kačalka, 2015). Benefi v sekcii *Ověřování dlužníků* uvádza, že schválených pôžičiek je menej než 3 %.

Ďalšie služby pre zvýšenú ochranu investora zabezpečuje Zinc Euro a Žltý melón. Zinc Euro vlastní garančný fond popísaný v sekcii *Garančný fond*. Spoločnosť do neho investovala 1 mil. eur a z každej splátky do neho plynie 1 %. V prípade nesplácania pôžičky investor nepríde o istinu svojej investície do výšky tisíc eur. Žltý melón znižuje riziko možnosťou poistenia dlžníka pre prípad nesplácania pô-

žičky a možným zaistením úveru dohodou o zrážkach zo mzdy. V sekcii *Poistenie splácania* popisuje, že spolupracuje s poisťovňou ERGO Poist'ovňa, a.s., ktorá žiadateľom ponúka tri balíky poistenia.

Ani jedna so spoločností nespôlpracuje pri procese overovania s bankou a banka neuzatvára zmluvy s dlžníkmi. Avšak Zonky a Benefi napríklad uvádzajú, že nepožičiavajú klientom, u ktorých by predpokladali riziko nesplatenia a Žltý melón a Zinc Euro, že sú rovnako prísny alebo prísnejší než banka. Zonky spolupracuje s PPF Bankou, prevzala skóringový model Home Creditu a ťaží z dlhoročných skúseností tejto spoločnosti v oblasti spotrebiteľských úverov (Kaluš, Šimůnek, 2015). Tieto spoločnosti sa prezentujú na svojich stránkach individuálnym prístupom pri schvaľovaní úveru.

Zonky a Benefi overujú príjmy, porovnávajú príjmy a výdaje a posudzujú platobnú morálku klienta na základe ním poskytnutých informácií a tiež v databázach, ktorých sú členmi resp. užívateľmi (SOLUS, NRKI). Používajú svoj vlastný ekonomický model a každý úver individuálne schvaľujú.

Žltý melón a Zinc Euro (podľa informácií v častiach *Bezpečnosť investícií a Investície*) overujú bonitu klienta a vykonávajú skóring každého žiadateľa aj keď sa neriadia zákonom o spotrebiteľskom úvere. Preverujú príjmy a záväzky a požadujú bankový výpis za posledné 3 mesiace. Žltý melón uvádza, že niekedy nahliada do úverového registra. Obe spoločnosti uvádzajú, že úverovú schopnosť preverujú prísnejšie alebo rovnako ako banka.

Informácie poskytnuté žiadateľom sa v prípade spoločnosti Bankerat podľa sekcie *Žádost o půjčku* odvíjajú od výšky a doby trvania úveru. Záujemca môže získať pôžičku bez overenia príjmu do 30 tisíc Kč, bez doloženia výpisu z NRKI do 150 tisíc Kč a bez overenia príjmu a výpisu z NRKI zároveň do 10 tisíc Kč. Z dôvodu, že pôžičku môže človek dostať aj bez overenia príjmu a úverovej histórii, bol bod *b* vyhodnotený ako nesplnený.

Tab. 5 Overovanie úverovej schopnosti žiadateľa o úver platformami

Platforma	Spôsob overenia úverovej schopnosti
Bankerat	príjmy a úverová história (NRKI, BRKI) v závislosti od výšky úveru, iné registre (CEE, ISIR, Cribis), iné zdroje (elektronická stopa)
Zonky	príjmy, úverová história (NRKI, SOLUS), iné registre (CEE, ISIR, ARES, RŽP, CÚZK), iné zdroje (napr. pracovné referencie, sociálne siete)
Benefi	príjmy, úverová história (NRKI, SOLUS), iné registre (CEE, ISIR, ARES, RŽP, CÚZK)
Žltý melón	príjmy, úverová história v registroch (nie vždy), preverenie dlhov a nedoplatkov v registroch (nie sú špecifikované)
Zinc Euro	príjmy, bližšie informácie nedostupné

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

6.4 Administrácia pôžičky v prípade úpadku platformy

Riziko, že investor príde o svoje peniaze v prípade úpadku platformy, je podľa EBA nutné zabezpečiť tým, že spoločnosť vypracuje náhradný plán pre administráciu pôžičky. Aj keď zmluvy z právneho hľadiska nezankajú, je dôležité aby ich niekto administroval či už z hľadiska prevodu platieb alebo aj potenciálneho vymáhania pohľadávok.

Tab. 6 Zabezpečenie rizika úpadku platformami

Platforma	Náhradný plán pre administráciu pôžičky
Bankerat	Informácia nie je dostupná
Zonky	x
Benefi	Informácia nie je dostupná
Žltý melón	Čiastočne dostupná informácia
Zinc Euro	Čiastočne dostupná informácia

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

Riziko úpadku platformy a problému zabezpečenia administrácie pôžičky zmieňovali na svojich portáloch Zinc Euro, Žltý melón a Zonky.

Zonky upozorňuje investorov v *Obchodných podmienkach participácie na spotrebiteľských úveroch*, že sa vystavujú hmotnému riziku. Uvádza, že môžu prísť

o časť svojej investície v prípade dobrovoľného alebo nedobrovoľného úpadku spoločnosti, pretože participácia je nezaistený záväzok.

Žltý melón v *Prospekte používateľa portálu kolektívneho požičiavania Žltý melón* uvádza, že by správu pôžičiek presunul na iný subjekt. Zinc Euro v sekcii *Potrebuje poradit'* v rámci často kladených otázok uvádza, že v prípade úpadku klientom oznámia identifikačné údaje nového administrátora, ktorý bude zmluvu spravovať. V prípade oboch platforiem ale nie je možné posúdiť či majú v skutočnosti vypracovaný podrobný plán s konkrétnym subjektom, ktorý by ich nahradil.

6.5 Registrácia u dohliadajúcej finančnej authority

Ak spoločnosť nemá povolenie k činnosti od finančnej authority, môže to viesť k nedôvere zo strany veriteľov a dlžníkov. Riešením je registrácia u takej authority, ktorá by bola podmienená preukázaním dôveryhodnosti, kompetentnosti, odbornosti a určitými požiadavkami na ich kapitál. Informácia o registrácii by mala byť uvedená na webovej stránke.

Na Slovensku na činnosť P2P spoločností NBS nedohliada. Preto tu existuje spomínané riziko nedôveryhodnosti u potenciálnych investorov a dlžníkov. Avšak obe spoločnosti by reguláciu podľa vyjadrení ich majiteľov uvítali a tvrdia, že sa snažia správať akoby boli regulované.

V monitorovacej fáze boli všetky P2P spoločnosti v Česku registrované u ČNB ako poskytovatelia platobných služieb malého rozsahu, pričom jednou z podmienok pre registráciu bola dôveryhodnosť fyzickej osoby vo vedení spoločnosti a vypracovaný ekonomický plán a ochranu peňažných prostriedkov. Avšak táto registrácia sa netýkala poskytovania alebo sprostredkovania spotrebiteľských úverov.

Tab. 7 Registrácia u finančnej authority

Platforma	Registrácia u finančnej authority	Informácia o registrácii na webovej stránke
Bankerat	✓	✓
Zonky	✓	✓
Benefi	✓	✓
Žltý melón	✗	-
Zinc Euro	✗	-

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi.cz, nedatované

Keby české platformy v súvislosti so ZSÚ 2016 žiadali o povolenie k poskytovaniu alebo sprostredkovaniu spotrebiteľských úverov a ČNB by im vyhovel, potvrdilo

by to ich dôveryhodnosť nie len k poskytovaniu platobných služieb ale aj poskytovaniu resp. sprostredkovaniu úverov a s tým súvisiacu ochranu spotrebiteľa.

Ako už bolo zmienené v prvej časti práce, k 15. decembru platformy zatiaľ neboli registrované. V čase monitorovania nebola výška ich počiatočného kapitálu 20 miliónov Kč.

6.6 Overenie žiadateľa o úver

Riziko podvodu zo strany dlžníka vyžaduje ochranu formou overenia identifikačných údajov a adresy pred poskytnutím pôžičky.

Tab. 8 Spôsob zabezpečenie rizika podvodu dlžníka jeho overením

Platforma	Overenie identifikačných údajov		Overenie adresy	Informácie o úverovej schopnosti
	Doklady totožnosti	Podpis		
Bankerat	Informácia nedostupná	Informácia nedostupná	Informácia čiastočne dostupná	x
Zonky	✓	✓	Informácia nie je dostupná	✓
Benefi	✓	✓	✓	✓
Žltý melón	✓	✓	✓	✓
Zinc Euro	✓	✓	Informácia nie je dostupná	✓

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

Platforma Bankerat v sekcii *Časté otázky a odpovedi* uvádzala, že overuje funkčnosť kontaktnej adresy dlžníka. Bližšie informácie o kontrole zhody adresy a požadovaných dokladov totožnosti nie sú dostupné. Ako už bolo popísané pri overovaní úverovej schopnosti, platforma do určitej výšky úveru neoveruje príjmy a úverovú schopnosť v registroch.

Zonky podľa informácii v časti *Časté dotazy, keď chcete púžičovať* vyžaduje občiansky preukaz a druhý doklad totožnosti s fotografiou. Zmluva je podpísaná prostredníctvom verifikačného SMS kódu. Informácia o overovaní zhody adresy nie je dostupná. Avšak dôveryhodnosť klienta a s tým súvisiace osobné údaje, teda aj adresa, môžu byť dostupné registroch NRKI a SOLUS, do ktorých nahliadajú.

Benefi podľa *Obchodných podmienok* vyžaduje občiansky preukaz a druhý doklad totožnosti s fotografiou. Zmluva sa podpisuje na diaľku pomocou verifikačnej SMS. Ďalej požaduje doklad, ktorý potvrdzuje zhodu adresy bydliska (napr. vyúčtovanie za elektrinu, výpis účtu z banky). Osobné údaje a dôveryhodnosť klienta sú navyše podobne ako u Zonky overované kontrolou žiadateľa v registroch NRKI a SOLUS.

Žltý melón na základe *Všeobecných zmluvných podmienok* požaduje rovnako dva doklady totožnosti a doklad potvrdzujúci bydlisko. Vyžaduje úradné overenie podpisu alebo je zmluva podpísaná osobne so zamestnancom spoločnosti.

Zinc Euro na základe *Podmienok používania portálu Zinc* požaduje taktiež dva doklady totožnosti. Dlžník je povinný rámcovú zmluvu, ktorá slúži k registrácii, podpísať vlastnoručne a zaslať ju poštou. Bližšie informácie o overovaní adresy nie sú zverejnené.

Riziko podvodu sa spoločnosti podľa dostupných informácií snažia znížiť overovaním totožnosti klientov. Niektoré uvádzajú aj postup overenia adresy. Aj keď Zonky a Benefi neuvádzajú informácie o priamom overovaní adresy, nahliadajú do registrov, ktoré tieto informácie obsahujú.

6.7 Potenciálne konflikty záujmov

Nedostatočné požiadavky na poskytovanie informácií platformou ohľadne potenciálnych konfliktov záujmov súvisia môžu spôsobovať, že investor ich nedokáže identifikovať. EBA odporúča, aby mali spoločnosti opatrenia proti takým konfliktom implementované a zároveň túto informáciu uvádzali na svojich webových stránkach.

Tab. 9 Zabezpečenie rizika potenciálneho konfliktu záujmov

Platforma	Informácia o opatreniach voči konfliktom záujmov
Bankerat	✘
Zonky	✘
Benefi	✘
Žltý melón	✓
Zinc Euro	✘

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zincentro.sk, nedatované

Žltý melón ma vypracovaný samostatný dokument s názvom *Riadenie konfliktu záujmov*, v ktorom podrobne popisuje ako aké konflikty záujmov predstavujú rizi-

ko. Popisuje vyváženosť vzťahov medzi účastníkmi požičiavania a tiež riziko a ochranu proti nemu v prípade poskytovania darov alebo odplaty. Ostatné platformy neuvádzajú informácie o tomto riziku.

6.8 Informácie a transparentnosť

Nedostatočné informácie o právach a povinnostiach účastníkov zmluvných vzťahov sú príčinou legálneho rizika a rizika nedostatočnej transparentnosti. Investori a dlžníci si nemusia byť istí svojimi právami a povinnosťami.

Informačnú povinnosť voči dlžníkovi by mohlo zaistiť dodržiavanie zákona, v ktorých je implementovaná smernica CCD. Na základe dostupných informácií bolo možné posúdiť zmluvné informácie a informácie v reklame resp. na internetových stránkach podľa zákonov o spotrebiteľských úveroch.

Spoločnosti sa snažia byť transparentné a zverejňujú obchodné podmienky, sadzobníky a české spoločnosti aj koncepty zmlúv na svojich webových stránkach, ktoré súvisia s procesom požičiavania. Všetky platformy majú na svojich stránkach tiež sekcie pre najčastejšie kladené otázky dlžníkov a investorov, kde objasňujú celý proces požičiavania.

Zmluvy a informácie v reklame u Zonky a Benefi sa riadili ZSÚ 2010, čo znamená, že riziko zo strany spotrebiteľa bolo zaistené.

Tab. 10 Zabezpečenie rizika nejasných informácií poskytnutých platformou

Platforma	Zákon	Zmluvné informácie	Reprezentatívny príklad	Informácie o poplatkoch
Bankerat	NOZ	Chýba RPSN	✓	✓
Zonky	ZSÚ 2010	✓	✓	✓
Benefi	ZSÚ 2010	✓	✓	✓
Žltý melón	OZ	Nedostupné koncepty zmlúv	✗	✓
Zinc Euro	OZ	Nedostupné koncepty zmlúv	Chýba RPSN, avšak nie sú účtované žiadne poplatky	✓

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

Bankerat uvádzal v *Smlouve o zápůjčce* všetky informácie o pôžičke a poplatkoch, ktoré vyžaduje zákon o spotrebiteľských úveroch. Chýbala jedine výška RPSN, po-

mocou ktorej by mohol klient ľahšie porovnať rôzne ponuky úverov. Na úvodnej stránke portálu bol uvedený reprezentatívny príklad so všetkými náležitosťami podľa zákona o spotrebiteľskom úvere.

Informácie a pravidlá požičiavania popisuje Žltý melón v časti *Najčastejšie kladené otázky a vo Všeobecných zmluvných podmienkach*, Zinc Euro v časti *Potrebuje poradit?* Poplatky, ktoré hradia dlžníci a investori sú na oboch portáloch zverejnené v sekciách *Poplatky*. Zmluvné informácie platformy Žltý melón a Zinc Euro nie je možné posúdiť v kontexte so zákonom o spotrebiteľskom úvere, pretože koncepty zmlúv nie sú uverejnené na ich webovej stránke. Reprezentatívny príklad ponúka na webovej stránke Zinc euro v časti *Pôžičky*, ktorý neobsahuje RPSN, to je ale irelevantné vzhľadom k tomu, že žiadateľ za sprostredkovanie úveru nič neplatí.

6.9 Predčasné vypovedanie zmluvy zo strany investora

Platforma by mala v snahe predísť nejasnostiam uviesť či má investor právo vypovedať zmluvu týkajúcu sa investície do úveru pred dobou splatnosti úveru. V snahe zaistiť transparentnosť by mali také informácie investorovi poskytnúť. Možnosť investora odpredať pohľadávku zaisťuje aj jeho potenciálne problémy s likviditou.

Tab. 11 Zabezpečenie rizika neistoty investora o jeho právach na vypovedanie zmluvy

Platforma	Informácia o vypovedaní zmluvy investorom	Možnosť predat' pohľadávku
Bankerat	-	-
Zonky	✓	✘
Benefi	✓	✓
Žltý melón	✓	✓
Zinc Euro	✓	✓

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

Na základe informácií v dokumente *Všeobecné obchodní podmínky* na portáli Zonky môže investor od rámcovej zmluvy v súvislosti s participáciou na úvere odstúpiť. Výpovedná lehota je 3 mesiace a investor tým stráca právo podieľať sa na výnosoch z úveru. V monitorovacej fáze nebol spustený ani sekundárny trh pôžičiek, ktorý spoločnosť podľa informácií v sekcii *Časté dotazy, když chcete půjčovat* plánuje spustiť v roku 2017.

Žltý melón vo *Všeobecných zmluvných podmienkach* uvádza, že investor nemôže odstúpiť od rámcovej zmluvy alebo ju vypovedať, jedine že ho tak oprávňujú všeobecné právne predpisy. Investor, v mene ktorého jedná spoločnosť iService,

a.s., môže odstúpiť od zmluvy o pôžičke uzatvorenej s dlžníkom v prípade porušení záväzkov dlžníkom bližšie vymedzených v týchto podmienkach. Žltý melón avšak umožňuje investorom predávať svoje pohľadávky na sekundárnom trhu pôžičiek na portáli.

Po uzatvorení rámcovej zmluvy investora s Benefi, môže podľa *Obchodných podmienok* odstúpiť a má sa za to, že svoju investíciu v aukcii vzal späť a do 14 dní od doručenia oznámenia mu prevedie prostriedky na bankový účet. Investori majú možnosť predať pohľadávku.

V *Podmienkach používania portálu Zinc* je uvedené, že zmluvu zo strany investora je možné vypovedať v prípade splnenia všetkých povinností a záväzkov. Avšak platforma môže na požiadanie nájsť iného investora a pohľadávku predať, čím môže byť zmluva predčasne ukončená.

Smlouva o zápůjčce uzatvorená medzi dlžníkom a investorom prostredníctvom portálu Bankerat nijak nevymedzuje práva investora vypovedať zmluvu.

6.10 Postup riešenia sťažností

Riziko, že by účastníci zmluvných strán čelili neprimeranému spôsobu riešenia sťažností, môže byť znížené zavedením a zverejnením postupu pre riešenie sťažností. V tabuľke je porovnané či majú platformy zverejnené a samostatne vypracované takéto postupy.

Tab. 12 Informácie o riešení sporov na portáloch platforiem

Platforma	Dokument/postup riešenia sťažností
Bankerat	✘
Zonky	✓
Benefi	✘
Žltý melón	✓
Zinc Euro	✓

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceu.sk, nedatované

Aj keď kontakt pre užívateľov je zverejnený na všetkých stránkach, samostatne vypracovaný postup riešenia sťažností mali vypracované platformy Zonky, Žltý melón a Zinc Euro vo forme reklamačného poriadku.

Zonky má vypracovaný reklamačný poriadok ako samostatný dokument (*Reklamačný rád*), v ktorom uvádza kedy a ako je možné podať reklamáciu a tiež uvádza informáciu, že je to zdarma. Taktiež je popísaná doba vybavovania sťažnosti.

Uvádza aj prípady, kedy sťažnosť nemusí byť prijatá a v prípade nespokojnosti je popísaná možnosť obrátiť sa na finančného arbitra, ČOI alebo súd.

Žltý melón má taktiež osobitne vypracované dokumenty pre vybavovanie sťažností (*Reklamačný poriadok spoločnosti iService, a.s.* a *Reklamačný poriadok spoločnosti iSale, v. o. s.*) pre dlžníka a investora, v ktorých popisuje, kedy má spotrebiteľ právo podať reklamáciu. Uvádza aj dobu pre rozhodnutie o spôsobe riešenia sťažností a dobu samotného riešenia reklamácie. V samostatnom dokumente *Alternatívne riešenie sporov* uvádza, že ak nebude sťažnosť spotrebiteľa vybavená prostredníctvom reklamácie, má možnosť obrátiť sa na subjekty v zozname Ministerstva hospodárstva SR alebo na platformu Európskej únie prostredníctvom odkazu uvedeného v dokumente.

Zinc Euro má tiež vypracovaný *Reklamačný poriadok*, v ktorom špecifikuje spôsob prijímania reklamácií, lehotu pre vybavenie sťažností a náklady s tým spojené.

6.11 Povolenie poskytovať platobné služby

EBA v kontexte rizika neprevedenia peňažných prostriedkov od investorov k dlžníkom odporúča nasledovné opatrenia:

- a. peňažné prostriedky užívateľov musia byť evidované oddelene od peňažných prostriedkov spoločnosti alebo
- b. registrácia spoločností u finančnej autority v súvislosti s poskytovaním platobných služieb.

Tab. 13 Zabezpečenie rizika neprevedenia peňažných prostriedkov platformami

Platforma	a	b
Bankerat	✓	✓
Zonky	✓	✓
Benefi	✓	✓
Žltý melón	✗	✗
Zinc Euro	✗	✗

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

V súvislosti s registráciou u finančnej autority už bolo zmienené, že české spoločnosti toto opatrenie splňajú. Potenciálne riziko je relevantné v prípade slovenských platforiem z dôvodu nedostatočnej legislatívnej úpravy, ktorá nevymedzuje podobné oprávnenie ako v ČR.

Na Slovensku spoločnosti nie sú registrované u NBS v súvislosti s poskytovaním platobných služieb. Žltý melón v súvislosti s týmto rizikom uvádza, že peňažné prostriedky užívateľov sú uložené na samostatnom účte v banke. Avšak v prípade oboch slovenských spoločností sú tieto prostriedky účtované ako pohľadávky voči klientom, čo exekútora pri úpadku spoločnosti nemusí zaujímať.

6.12 Odkopírovanie nápadu žiadateľa o úver

Riziko odkopírovania alebo ukradnutia podnikateľského nápadu sa väčšinou týka P2P pôžičiek poskytovaných firmám. V oblasti osobných pôžičiek, ktoré sprostredkovávajú vybrané P2P spoločnosti je toto riziko minimálne, avšak v niektorých prípadoch je pôžička poskytovaná človeku pre podnikanie.

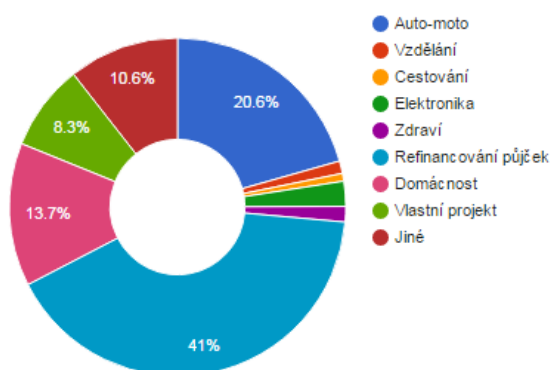
Tab. 14 Zabezpečenie rizika odkopírovania nápadu žiadateľa

Platforma	Upozornenie na riziko odkopírovania nápadu
Bankerat	✘
Zonky	✘
Benefi	✘
Žltý melón	✘
Zinc Euro	-

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

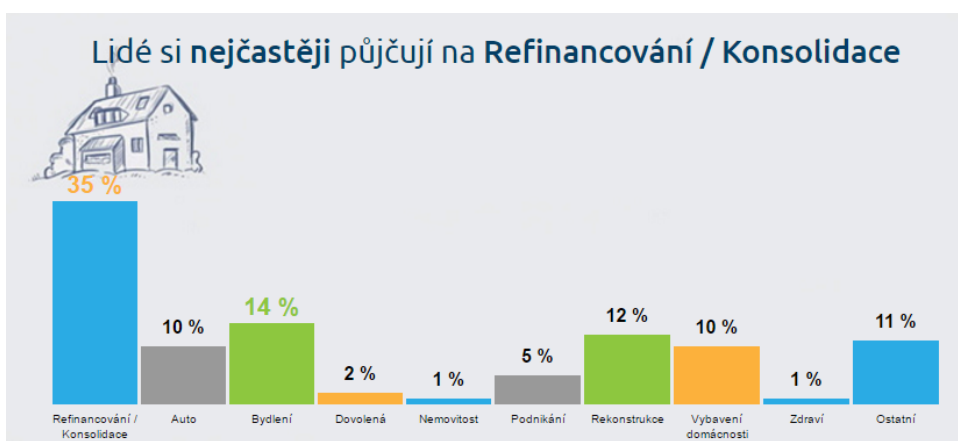
V prípade portálu Bankerat existuje kategória „podnikanie“ ako jeden z účelov pôžičky. Do aukcie môže žiadateľ v sekcii „ostatné informácie“ popísať bližšie informácie o jeho žiadosti. Bankerat na svojom portáli neupozorňuje žiadateľov na riziko odkopírovania myšlienky.

Na portáli Zonky má žiadateľ možnosť vybrať si kategóriu s názvom „vlastný projekt“. Bližšie informácie môže žiadateľ uviesť ku každej pôžičke, pričom Zonky kladie dôraz na osobný príbeh žiadateľa, a preto je týmto informáciám prenechaný väčší priestor. Na riziko odkopírovania myšlienky pre podnikanie portál neupozorňuje. Na druhej strane, podiel úverov s týmto účelom je nízky (viď Obr. 5)

Obr. 5 Rozdelenie pôžičiek na portáli Zonky podľa účelu
Zdroj: Zonky s.r.o., ©2016

Na portáli Benefi existuje kategória účelu pôžičky s názvom „podnikanie“. V aukcii žiadateľ nerozpisuje detailnejšie informácie o účele, avšak investori majú nárok klásť dotazy na žiadateľa, ktoré sú spolu s odpoveďami následne verejné pre všetkých užívateľov. Benefi na zmienené riziko neupozorňuje, avšak podiel týchto pôžičiek je opäť minimálny (viď 55Obr. 6).

Obr. 6 Rozdelenie pôžičiek na portáli Benefi podľa účelu.
Zdroj: benefi.cz, nedatované

V dokumente *Prospekt používatele portálu kolektivního pojičování Žltý melón* sa k tomuto riziku vyjadrujú, že v sektore osobných pôžičiek toto riziko neexistuje. Portál nemá špeciálnu kategóriu pôžičiek pre podnikanie, existuje len účel „pôžička na čokoľvek“. V aukcii pôžičiek portálu Žltý melón nie je okrem názvu účelu pôžičky zverejnená bližšia informácia o využití, avšak podobne ako u Benefi sú zverejnené otázky investorov a odpovede žiadateľov, ktoré by mohli informácie o prípadnom nápade žiadateľa obsahovať.

V prípade Zinc Euro by zmienenie informácie o tomto riziku taktiež nebolo relevantné, pretože aukcia a informácie o žiadateľoch a pôžičkách nie sú verejne prístupné.

6.13 Pravidlá načasovania prevodu finančných prostriedkov

V prípade, že platformy nemajú zavedené mechanizmy a pravidlá týkajúce sa načasovania prevádzania peňažných prostriedkov, hrozia účastníkom problémy s likviditou. Deje sa v prípade omeškania splátok alebo neprevedenia sľúbených prostriedkov zo strany investora. Riešením by bolo jasne stanoviť postupy pre prevod peňažných prostriedkov v prípade investovania, splácania a tiež zaviesť mechanizmus pri omeškaní splátok.

Tab. 15 Zabezpečenie rizika nedostatočných pravidiel pre časové prevádzanie peňažných prostriedkov

Platforma	Prevod investície		Splátkový kalendár	Pravidlá pri meškaní splátok
Bankerat	7 dní od podpisu zmluvy	✓	✓	✓
Zonky	Nie je stanovená presná doba od ukončenia aukcie	✗	✓	✓
Benefi	1 deň po ukončení aukcie	✓	✓	✓
Žltý melón	Informácia nedostupná	-	Informácia nedostupná	✓
Zinc Euro	Informácia nedostupná	-	Informácia nedostupná	Čiastočne dostupná informácia

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

Platformy Zonky, Benefi, Zinc Euro a Žltý melón blokujú peniaze investorov na ich účte počas trvania aukcie pôžičky a po úspešnom zafinancovaní sú prostriedky prevedené na účet dlžníka. Tým znižujú riziko oneskoreného prevedenia investície na jeho účet a teda problémom s likviditou. Registrovaní užívatelia majú prístup k splátkovému kalendáru na svojich účtoch, ktorý im poskytuje prehľad o splácaní a investovaní.

Benefi vo *Všeobecných obchodných podmienkach* uvádza, že prostriedky sú na účet dlžníka prevedené do jedného dňa od ukončenia aukcie. U Zonky chýba v zmluve o hotovostnom úvere, v úverových podmienkach a na stránke informácia,

v akej konkrétnej dobe po ukončení aukcii alebo uzatvorenia zmluvy sú peniaze prevedené dlžníkovi. Na portáloch Zinc Euro a Žltý melón nie sú dostupné presné informácie o načasovaní prevedenia investície na stránkach a koncepty konkrétnych zmlúv nie sú dostupné.

Riziko, že by sa dlžník dostal do problémov s likviditou je vyššie u modelu, kde platforma nezhrmažďuje a nezablokuje peňažné prostriedky investorov. Pri požičiavaní cez Bankerat musí veriteľ podľa podmienok v *Smlouva o zápůjčce* zaslať prislúbené peňažné prostriedky do 7 dní od podpisu zmluvy na účet platformy. Zmluva uvádza priestor pre uvedenie splatnosti prvej a ďalších splátok. Spoločnosť má tiež vypracovaný postup pri omeškaní splátok. Po 30 dňoch výziev k úhrade splátky sa stáva úver splatný.

Zonky a Benefi mali nastavené pravidlá v súlade so ZSÚ 2010 stanovené pravidlá pre splácanie pôžičky a tiež postup pri omeškaní so splátkami. Konkrétne podmienky sú uvedené v konceptoch zmlúv uzatvorených medzi platformami a dlžníkmi. Presné načasovanie splátok prostredníctvom slovenských platforiem je sprístupnené až registrovaným užívateľom, avšak tieto postupy zavedené majú.

Žltý melón má nastavené podľa údajov v časti *Bezpečnosť investícií* pravidlá v prípade omeškaných splátok a boli popísané vo všeobecných zmluvných podmienkach. Po dvoch dňoch meškania so splátkou začína tzv. soft collection, ktoré zahŕňa telefonické upozornenie, SMS, e-mail alebo písomnú výzvu. Po 15 dňoch meškania sa stáva úver splatným a začína vymáhanie pohľadávky.

Zinc Euro zmluvy nezverejňuje zmluvné podmienky týkajúce sa splácania úveru. Informácie o tom boli uvedené v časti Najčastejšie kladené otázky. Platforma podľa odpovedí na časté otázky v časti *Potrebujete poradiť?* začína upozorňovať dlžníka po 7 dňoch meškania so splátkou. Avšak nie je uvedená presná doba, kedy sa úver stane splatným a pohľadávka sa začne vymáhať exekučne.

6.14 IT zabezpečenie, technické problémy platformy a zabezpečenie proti útoku hackerov

Operačné riziko, v rámci ktorého môže mať platforma technické problémy alebo riziko útoku hackerov, spoločne zapríčiňuje zlá IT organizácia, systémy a procesy.

Tab. 16 Zabezpečenie rizika zlého informačného systému, technických problémov platformy alebo útoku proti hackerom

Platforma	Informácie o bezpečnosti platformy
Bankerat	Informácia nedostupná
Zonky	✓
Benefi	✓
Žltý melón	✓
Zinc Euro	Informácia nedostupná

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

Informácie o zabezpečení systému a webových stránok platformy uvádzajú na svojich stránkach Zonky, Žltý melón a Benefi. Zonky sekciu *Časté dotazy, keď si chcete púčiť* uvádza, že systém vytvárajú a vylepšujú odborníci skúsení so zabezpečovaním veľkých bankových systémov. Žltý melón v sekciu *Bezpečnosť a súkromie* uvádza, že ich systém a stránka je zabezpečená vysokými IT štandardami. Popisuje zabezpečenie transakcií, dát, prihlasovacích údajov a spojenia prostredníctvom antivírusových systémov a technológie SSL²⁶. Benefi uvádza informáciu v sekciu *Proč nám můžete věřit* o SSL zabezpečení. Túto ochranu používajú aj ostatné platformy, aj keď to vyslovene neopisujú.

Možnosť posúdiť zabezpečenie tohto rizika je všeobecne vzhľadom na nedostupnosť informácií obmedzená.

6.15 Súhrn opatrení proti rizikám

V predchádzajúcich kapitolách bolo porovnané zabezpečenie trinástich zdrojov rizík, ktoré EBA identifikovala. V každom z nich bolo navrhnuté jedno alebo viac opatrení, ktoré by mali P2P platformy dodržiavať tak, aby predchádzali rizikám. Niektoré boli znížené aplikáciou zákonov a niektoré zodpovednosťou samotných platforiem.

Celkovo bolo porovnaných 28 opatrení, pričom niektoré nebolo možné posúdiť kvôli nedostupnosti informácií. V niektorých prípadoch nebolo riziko relevantné vzhľadom k nastavenému modelu platformy.

²⁶ Protokol SSL alebo „https“ ja používa pri obchodovaní so zákazníkmi na ochranu ich osobných údajov a finančných informácií. Tento protokol znižuje riziko zachytenia a zneužitia informácií treťou stranou. (Managementmania.com, ©2011-2016)

Všetky platformy sú povinné dodržiavať ochranu osobných údajov a tiež ochranu proti nelegálnej činnosti, preto boli z komparácie vypustené. Riziko podvodu zdôrazňuje viceguvernér ČNB, Mojmír Hampl, ktorý sa domnieva, že práve kvôli tomuto riziku sa bude sprísňovať regulácia aj ďalších finančných inovácií.

Opatrenia platforiem proti rizikám

Platformy investorom poskytujú informácie o žiadateľoch, o procese požičiavania a tiež o rizikách tohto druhu požičiavania. Väčšina platforiem vykonáva analýzu rizikovosti a tiež prezentujú výsledky tejto analýzy napríklad formou ratingu. Okrem portálu Bankerat, sú investície do jednej pôžičky limitované a je zdôrazňovaná potreba diverzifikácie rizika rozložením finančných prostriedkov do viacerých pôžičiek. Týmito opatreniami sa snažia znížiť kreditné riziko pre investora.

Platformy dbajú na overovanie žiadateľov a ich úverovú schopnosť. To v prípade českých spoločností potvrdzuje aj overovanie v registroch, kde sa nachádzajú informácie o úverovej histórii klientov. Slovenské spoločnosti uvádzajú, že overujú bonitu klientov rovnako alebo prísnejšie ako banky, no konkrétnejšie postupy a informácie nie sú dostupné. Vyššiu ochranu zabezpečuje investorovi Zinc Euro v podobe garančného fondu a Žltý melón možnosťou poistenia dlžníkov a zaistením splátok zrážkami zo mzdy.

České platformy sú registrované u ČNB, čo potvrdzuje ich dôveryhodnosť a tiež bezpečnosť prevádzania peňažných prostriedkov a znižuje riziko podvodu. Platformy sa snažia byť transparentné a zverejňujú zmluvné podmienky, poplatky a niektoré i samotné zmluvy na svojich portáloch.

Informácie o vypovedaní zmluvy zo strany investora, ak je to relevantné, platformy uvádzajú. Samotné odstúpenie umožňujú tri platformy, pričom Zonky uvádza, že podobnú možnosť pripravuje. Tým sa znižuje likvidné riziko pre investora.

Tri z piatich platforiem majú vypracovaný samostatný reklamačný poriadok, v ktorom popisujú priebeh reklamácie, poplatky a tiež dobu pre vybavovanie sťažností zo strany užívateľov.

Spoločnosti majú zavedené pravidlá pre prevádzanie peňažných prostriedkov, aj keď nie všetky informácie sú dostupné. Splátkové kalendáre sú prístupné registrovaným užívateľom. Majú vymedzené pravidlá pre prevod investície žiadateľovi a postupy pre omeškané splátky.

Zabezpečenie ich informačných systémov a iné technické záležitosti týkajúce sa operačného rizika, nie je v rámci tejto práce celkom možné posúdiť. Informáciu o bezpečnosti uvádza v skratke Zonky a Benefi a rozsiahlejší portál Žltý melón.

V tabuľke (Tab. 17) sú stručne vymenované zvyšné opatrenia, ktoré platformy nespĺňajú alebo spĺňajú čiastočne, a ktoré bolo možné posúdiť na základe dostupných informácií.

Tab. 17 Potenciálne riziká P2P požíčavania na českom a slovenskom trhu vyplývajúce z nesplnených opatrení

Riziko	Platforma	Neexistujúce alebo čiastočné opatrenia
Kreditné riziko	Bankerat	analýza rizikovosti investície a ukazovateľ ako výsledok tejto analýzy; kategórie investorov; limit investície do jednej pôžičky; informácie od žiadateľa pre posúdenie jeho úverovej schopnosti; overenie úverovej schopnosti; spolupráca s bankou
	Zonky	kategórie investorov; ďalšie služby pre zvýšenie ochrany prostriedkov investora; náhradný plán pre administráciu pôžičky
	Benefi	kategórie investorov; spolupráca s bankou; ďalšie služby pre zvýšenie ochrany prostriedkov investora
	Žltý melón	kategórie investorov; spolupráca s bankou; ďalšie služby pre zvýšenie ochrany prostriedkov investora; povolenie poskytovať platobné služby
	Zinc Euro	kategórie investorov; spolupráca s bankou; povolenie poskytovať platobné služby
Riziko podvodu	Žltý melón, Zinc euro	registrácia u finančnej authority
Riziko nedostatočných informácií a transparentnosti	Bankerat	informácie o riadení potenciálnych konfliktov záujmov, RPSN
	Zonky	informácie o riadení potenciálnych konfliktov záujmov
	Benefi	informácie o riadení potenciálnych konfliktov záujmov
	Žltý melón	Reprezentatívny príklad podľa zákona o spotrebiteľských úveroch, reprezentatívny príklad

	Zinc Euro	informácie o riadení potenciálnych konfliktov záujmov
Legálne riziká	Bankerat	informácia o riziku odkopírovania nápadu, postup riešenia sťažností
	Zonky	informácia o riziku odkopírovania nápadu
	Benefi	informácia o riziku odkopírovania nápadu, postup riešenia sťažností
	Žltý melón	informácia o riziku odkopírovania nápadu
	Zinc Euro	informácia o riziku odkopírovania nápadu
Riziko likvidity	Bankerat	odstúpenie od zmluvy pred splatnosťou úveru zo strany investora
	Zonky	doba prevedenia peňažných prostriedkov na účet dlžníka, odstúpenie od zmluvy pred splatnosťou úveru zo strany investora

Zdroj: Bankerat, ©2016, zonky, s.r.o, ©2016, benefi, nedatované, iService, a.s., ©2012, zinceuro.sk, nedatované

Kreditné riziko

Toto riziko je v P2P požíčianí veľmi dôležité, pretože riziko nesplatenia pôžičky, na rozdiel od tradičného modelu bánk, nesie investor.

Okrem portálov Zinc Euro Žltý melón spoločnosti neposkytovali nadštandardné služby pre ochranu investora v podobe garančného fondu alebo poistenia. Platformy neobmedzujú investovanie do pôžičiek vymedzením kategórií investorov, čím hrozí riziko, že by do pôžičiek investoval človek s nedostatočnými skúsenosťami a znalosťami.

Platformy síce nespolupracujú s bankou, ale prezentujú sa individuálnejším prístupom. Zonky napríklad prevzala skóringový systém od Home Creditu. Slovenské spoločnosti tvrdia, že postupujú rovnako alebo prísnejšie ako banky. Platformy tiež uvádzajú, že nepožičiavajú klientom, u ktorých by predpokladali nesplatenie. Navyše, ak české spoločnosti získajú licenciu od ČNB v súvislosti so ZSÚ 2016, zaručuje to mimo iné ich odbornosť v oblasti spotrebiteľských úverov.

Tri z piatich platforiem upozorňujú na riziko úpadku platformy. Zonky upozorňovala na možné riziko straty investorov pri úpadku a slovenské spoločnosti uvádzali, že by administráciu pôžičiek previedli na iný subjekt. Na základe sprístupnených informácií nebolo možné posúdiť či majú skutočne vypracovaný náhradný plán.

Slovenské spoločnosti nedržia licenciu od NBS pre poskytovanie platobných služieb a okrem rizika neprevedenia peňazí hrozí, že pri úpadku platformy by kon-

kurzný správca nebral ohľad na pohľadávky voči klientom. Na Slovensku neexistuje licencovanie poskytovateľov platobných služieb malého rozsahu ako v ČR. Riziko je výsledkom nedostatočnej legislatívnej úpravy.

Vyšší počet nesplnených opatrení bol v prípade portálu Bankerat. Do výšky 10 tisíc Kč neoveroval na rozdiel od statných českých platforiem ani príjmy ani históriu v registroch. Vzhľadom na to, že investícia do jednej pôžičky nie je obmedzená, riziko z nedostatku diverzifikácie je pre investora vyššie.

Riziko podvodu

Nedôveryhodnosť potenciálnych účastníkov požičiavania hrozí v prípade slovenských platforiem, pretože nie sú registrované u finančnej authority. To ale nie je ich zodpovednosť, problémom je nedostatočná legislatíva, ktorá neupravuje požičiavanie medzi fyzickými osobami. Podľa ich vyjadrení sa správajú akoby boli regulované a snažia sa byť transparentní. Regulovanými subjektmi by sa mohli stať, keby sprostredkovali aj úvery od podnikateľov, avšak vtedy by museli držať kapitál vo výške 500 tisíc eur.

Nedostatočná transparentnosť a zavádzajúce informácie

Okrem platformy Žltý melón, žiadna zo spoločností neuvádzala informácie o implementácii pravidiel a postupov v prípade potenciálnych konfliktov záujmov. Žltý melón neuvádza reprezentatívny príklad ako by to nariaďoval zákon o spotrebiteľských úveroch a Bankerat sa vyhýbaL regulácii ZSÚ 2010, pričom zmluvy neobsahovali informáciu o RPSN.

Legálne riziká

Platformy síce sprostredkovávajú osobné pôžičky a nie pôžičky pre firmy, avšak niekedy poskytujú resp. sprostredkovávajú úver ľuďom pre podnikanie, ale žiadna z platforiem na toto riziko neupozorňuje. Toto riziko je ale vzhľadom k objemu takých pôžičiek minimálne.

Likvidné riziko

Riziko problému s likviditou hrozí vtedy, keď neexistujú postupy pre prevádzanie peňažných prostriedkov. V prípade Zonky nie je jedine celkom jasné v akej konkrétnej dobe sú prevádzané peniaze od investorov k dlžníkovi. Taktiež v čase monitorovania neposkytovala možnosť predať pohľadávky investorov na sekundárnom trhu, avšak na základe informácií na portáli, také opatrenie chystá. V prípade portálu Bankerat nemôže investor predať pohľadávku iným investorom na sekundárnom trhu vedeným platformou.

7 Záver

V bakalárskej práci je predstavené P2P požičiavanie ako nový spôsob požičiavania finančných prostriedkov na českom a slovenskom finančnom trhu, ktorý je považovaný za súčasť tieňového. Porovnaný bol prístup a opatrenia vybraných českých a slovenských P2P platforiem proti rizikám.

Prvým a v crowdfundingu asi najdôležitejším potenciálnym rizikom je kreditné riziko, pretože na rozdiel od tradičného modelu bánk, ho nesie investor. Základnou ochranou je overovanie žiadateľa, jeho úverovej schopnosti každého žiadateľa, a teda aj jeho príjmov a úverovú históriu. Ďalej je vhodné pre správne rozhodnutie investora vykonávať rizikovú analýzu pôžičiek a poskytovať investorovi výsledný ukazovateľ analýzy, ktorý by mu pomohol lepšie sa rozhodovať. Veľmi dôležitým prvkom ochrany je diverzifikácia rizika rozložením finančných prostriedkov do menších čiastok.

Tieto základné ochranné mechanizmy nespĺňala v niektorých prípadoch len jedna platforma, ktorá nevstupuje do zmluvného vzťahu medzi investorom a dlžníkom. Neoverovala príjmy a úverovú históriu v registroch a tým pádom aj bonitu do určitej výšky úveru, nevykonávala rizikovú analýzu pôžičky, ktorej výsledkom by bol nejaký ukazovateľ, napríklad rating, a tiež nelimitovala investíciu do jednej pôžičky.

EBA tiež navrhuje vytvoriť kategórie investorov podľa ich znalostí a obmedziť investície na základe týchto kategórií. Tým by sa znížilo kreditné riziko pre investora. Takéto opatrenie spoločnosti nemajú implementované. Do niektorých pôžičiek môžu investovať aj právnické osoby, avšak spoločnosti investorom nevymedzujú rozdielne právomoci. K tomuto riziku je vhodné dodať, že trendom vo svete je práve inštitucionalizácia P2P požičiavania, tá avšak narúša práve jednu z výhod tejto finančnej inovácie. Tou je práve zodpovednejšie správanie sa účastníkov a tiež vzdelávanie ľudí pri investovaní.

Pre zvýšenú ochranu investora sú na mieste nadštandardné služby ako napríklad garančný fond alebo poistenie dlžníkov, pretože riziko nesplatenia nesú investori. Takéto služby poskytovali len slovenské platformy. Ako bolo zmienené, platformy v Česku a na Slovensku ešte neprekonali ekonomickú krízu, preto nie je otázne ako by ich dlžníci pri splácaní. Preto u ostatných platforiem stále existuje potenciálne riziko, že investor o svoje prostriedky príde aj napriek snahe predchádzať riziku inými spôsobmi.

Spoločnosti nespolupracujú s bankami pri overovaní úverovej schopnosti, čo môže byť podľa EBA ďalším zdrojom kreditného rizika, aj keď napríklad jedna česká spoločnosť prevzala skóringový systém a iné skúsenosti od nebankovej spo-

ločnosti, ktorá za ňou stojí. V prípade českých platforiem by registrácia u Českej národnej banky ako nebankových poskytovateľov úverov oficiálne potvrdila odbornosť platforiem a zvyšovala by ochranu spotrebiteľa.

Pre prípad úpadku platformy by mali mať vypracovaný náhradný plán administrácie pôžičiek, o ktorého existencii sa stručne vyjadrujú len dve spoločnosti a jedna uviedla, že taký plán zatiaľ nemala vypracovaný. V prípade úpadku platformy je tiež dôležitá evidencia pohľadávok voči klientom oddelene od majetku spoločnosti. Takéto riziko hrozí v prípade slovenských platforiem, kedy konkurzný správca nemusí brať ohľad na to, že pohľadávky patria investorom. To je ale výsledok nedostatočnej legislatívy, pretože neexistuje podobné licencovanie poskytovateľov platobných služieb malého rozsahu ako v Českej republike.

Riziko podvodu by podľa EBA vykazovali slovenské spoločnosti, pretože nie sú registrované u finančnej dohliadajúcej authority. Je to opäť problém legislatívy, ktorá neupravuje požičiavanie medzi fyzickými osobami a neumožňuje im registráciu aj bez vysokého počiatočného kapitálu. Avšak majitelia týchto spoločností tvrdia, že sa správajú transparentne a reguláciu P2P požičiavania by sami uvítali.

Legálne riziko hrozí v u spoločností, ktoré sprostredkovávajú úver ľuďom aj pre ich vlastné podnikanie, pričom žiadateľ o sebe zverejňuje informácie verejne, a na riziko ukradnutia nápadu platformy neupozorňujú. Percento takých pôžičiek je avšak nízke. Preto aby si boli užívatelia istí postupom riešenia sťažností, je vhodné zverejniť ho na portáli. Takýto samostatne vypracovaný postup mali len tri platformy.

Likvidné riziko pre investora hrozí v prípade nemožnosti odpredať pohľadávky na sekundárnom trhu. Tri z piatich platforiem sekundárny trh majú a štvrtá platforma tvrdí, že ho chystá spustiť v roku 2017. Možnosť posúdiť operačné riziko je obmedzená.

Aj keď špecifická regulácia P2P požičiavania v Českej a Slovenskej republike neexistuje, platformy spĺňajú na základe dostupných informácií väčšinu ochranných opatrení a poskytujú služby pre veriteľov a dlžníkov aj nad rámec všeobecne platných právnych predpisov. Aj napriek tomu existujú niektoré potenciálne riziká, ktoré zostávajú nezaistené úplne alebo čiastočne.

8 Literatúra

- ČESKÁ OBCHODNÍ INSPEKCE. *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů při ČOI (ADR)* [online]. ©2016 [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <https://adr.coi.cz/cs>
- ČNB. *Seznamy regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu* [online]. ©2003-2016 [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz
- ČTK. *Ze smluv o spotřebitelském úvěru mají zmizet rozhodčí doložky. Návrh má zelenou* [online]. 2016. [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/ze-smluv-o-spotrebitelskem-uveru-maji-zmizet-rozhodci-dolozk/r~efc89f6af66911e582180025900fea04/>
- DVOŘÁČEK, J., et al. *Due diligence – podstata, postupy, použití*. Vid. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 172 s. ISBN 978-80-7478-596-2
- EURÓPSKA KOMISIA. *Zelená kniha. Tieňové bankovníctvo*. European Commission [online]. 2012. [cit. 2016-10-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/shadow/green-paper_sk.pdf
- EURÓPSKA KOMISIA. *Crowdfunding in the EU Capital Markets Union*. European Commission [online]. 2016. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/finance/general-policy/docs/crowdfunding/160428-crowdfunding-study_en.pdf
- EBA. *Opinion of the European Banking Authority on lending-based crowdfunding* [online]. 2015. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: [https://www.eba.europa.eu/documents/10180/983359/EBA-Op-2015-03+\(EBA+Opinion+on+lending+based+Crowdfunding\).pdf](https://www.eba.europa.eu/documents/10180/983359/EBA-Op-2015-03+(EBA+Opinion+on+lending+based+Crowdfunding).pdf)
- FINANCIAL STABILITY BOARD. *Global Shadow Banking Monitoring Report 2015* [online]. 2015. [cit. 2016-10-10]. Dostupné z: <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/global-shadow-banking-monitoring-report-2015.pdf>
- FINANCIAL STABILITY BOARD. *Shadow Banking: Strengthening Oversight and Regulation* [online]. 2011. [cit. 2016-10-10]. Dostupné z: http://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_111027a.pdf?page_moved=1
- HUSTÁK, Z. *Crowdfunding – nové příležitosti a regulační implikace* In: *Biatec* [online]. 2015. [cit. 2016-10-10]. ISSN 1335-0900. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2015/05-2015/biatec_5_15_web.pdf
- INSTITUTE OF INTERNATIONAL FINANCE. *Shadow Banking: A Forward-looking Framework for Effective Policy* [online]. 2012. [cit. 2016-10-10]. Dostupné z:

- http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2012/shadow/individual-others/iif_en.pdf.
- INVESTOPEDIA. *Fintech* [online]. 2016. [cit. 2016-11-13]. Dostupné z: <http://www.investopedia.com/terms/f/fintech.asp>
- JUSTICE.CZ. [online]. 2016. [cit. 2016-11-13]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>
- KAČALKA, Ľ. *Regulácia v ofsajde* [online]. 2014. [cit. 2016-10-20]. Dostupné z: <http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-2014/cislo-6/regulacia-v-ofsajde.html>
- KALOUŠ, P., ŠIMŮNEK, P. Zonky versus banky. *Forbes Česko*. Júl 2015, s. 18–23. ISSN 1805-059X.
- KANCELÁŘ FINANČNÍHO ARBITRA [online]. ©2016 [vid. 2016-10-15]. Dostupné z: <http://www.finarbitr.cz/cs/>
- KÄFER, B., *The interaction between Financial Stability and Financial Institutions: Some reflections*. [online]. Kassel: Kassel university press GmbH, ©2016. ISBN 978-3-7376-0183-2. Dostupné z: <https://books.google.com/books?id=a3PBDQAAQBAJ&pg=PA101>
- KINCL, P., VAJDA D., *Peer-to-peer půjčky a související rizika pro věřitele* In: *Finexpert.e15.cz* [online]. 2015. [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/peer-to-peer-pujcky-a-souvisejici-rizika-pro-veritele>
- KIRBY, E., WORNER, S., *Crowd-funding: An Infant Industry Growing Fast. Staff Working Paper of the IOSCO Research Department* [online]. 2014. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <http://www.iosco.org/research/pdf/swp/Crowd-funding-An-Infant-Industry-Growing-Fast.pdf>
- KODRES, L. E., *Back to basics: What Is Shadow Banking?* In: *International Monetary Fund* [online]. 2013. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2013/06/basics.htm>
- KOHOUT, P. P2P konference Praha. Poznámky k prezentaci & diskuzi In: *Symcredit.com* [online]. 2015. [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: http://www.symcredit.com/wp-content/uploads/summary_highlights_CZ1.pdf.
- LÉKO, I. *Superrychlé půjčky pomáhají financovat terorismus*. In: *Lidovky.cz* [online]. 2015. [cit. 2016-11-1] Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/superrychle-pujcky-pomahaji-financovat-terorismus-fyp-/forum.aspx?c=A151215_142104_pozice-forum_lube

- MANAGEMENTMANIA.COM. *HTTPS (Hypertext Transfer Protocol Secure)* [online]. 2015. [cit. 2016-11-1] Dostupné z: <https://managementmania.com/sk/https-hypertext-transfer-protocol-secure>
- MASTERS, B. *New Economics Foundation. Shadow Banking - Investigating International Finance - Episode 3* In: *Youtube* [online]. Zverejnené 14. 12. 2012. [cit. 2016-10-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ojaF40M-bH0>
- MEDZINÁRODNÝ MENOVÝ FOND. *Global Financial Stability Report: Risk Taking, Liquidity, and Shadow Banking*. International monetary fund [online]. 2014. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/2014/02/pdf/text.pdf>
- MILNE, A., PARBOTEEAH, P., *Research Report: The Business Models and Economics of Peer-to-Peer Lending* [online]. 2016. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <https://www.ceps.eu/system/files/ECRI%20RR17%20P2P%20Lending.pdf>
- MINISTERSTVO FINANCÍ. *Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA). Návrh zákona o úvěru pro spotřebitele* [online]. 2015. [cit. 2016-11-15] Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/uvery-pro-spotrebitel/spotrebitelsky-uver/distribuce-uveru-pro-spotrebitel/ministerstvo-financi-predklada-vlade-nav-22582>
- MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR. *Alternatívne riešenie spotrebiteľských sporov* [online]. © 2009. [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://www.mhsr.sk/zoznam-subjektov-alternativneho-riesenia-spotrebitelskych-sporov/146987s>.
- MOENNINGHOFF, S. C., WIEANDT, A., *The Future of Peer-to-Peer Finance*. [online]. 2012. [vid. 2016-10-20]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2439088>
- NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Subjekty finančného trhu* [online]. 2016a. [cit. 2016-10-18]. Dostupné z: <https://subjekty.nbs.sk/?ll=sk>
- NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Upozornenie na poskytovanie pôžičiek „peer to peer“ spôsobom* [online]. 2016b. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom-prakticke-informacie/upozornenia-a-oznamenia/ine-upozornenia/upozornenie-na-poskytovanie-poziciiek-peer-to-peer-sposobom>
- ORSR.SK. *Obchodný register* [online]. [cit. 2016-11-5]. Dostupné z: <http://www.orsr.sk/>
- RENTON, P. *Understanding Peer to Peer Lending*. In: *Lend Academy* [online]. 2015 [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <http://www.lendacademy.com/Understanding-Peer-to-Peer-Lending.pdf>

- SCHEJBAL, L. Jak získat povolení/licenci k činnosti platební instituce. In: *Akschejbal.cz* [online]. 2016. [cit. 2016-11-1] Dostupné z: <http://akschejbal.cz/jak-ziskat-povoleni-k-cinnosti-platebni-instituce>
- SHAH, A. K. *Systemic regulatory arbitrage. A case study of KPMG*. In: *Academia.edu* [online]. 2015. [cit. 2016-11-1] Dostupné z: http://www.academia.edu/19497525/KPMGS_REGULATORY_ARBITRAGE_CULTURE
- SILLMEN, D. *Jak banky a nebankovní společnosti pracují s úvěrovými registry?* In: *Mesec.cz* [online]. 2014. [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/jak-banky-a-nebankovni-spolecnosti-pracuji-s-uverovymi-registry/>
- STATISTA. *Value of global peer to peer lending from 2012 to 2025* In: *Statista* [online]. 2016 [cit. 2016-11-1] Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/325902/global-p2p-lending/>
- STATNISPRAVA.CZ. *Rejstříky a registry* In: *Statnisprava.cz* [online]. European Business Enterprise, a.s., ©2000–2016. [cit. 2016-11-1] Dostupné z: <https://www.statnisprava.cz/rstsp/redakce.nsf/i/rejstriky>
- ŠARMÍR, M., *Investičné riziko v zdieľanej ekonomike*. In: *Finportal noviny* [online]. 2016. [cit. 2016-11-1] Dostupné z: <http://finportal.sk/data/att/207.pdf>
- THE ECONOMIST. *From the people, for the people* [online]. 2015. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <http://www.economist.com/news/special-report/21650289-will-financial-democracy-work-downturn-people-people>
- WARDROP, R., ZHANG, B., RAU, R., *Moving Mainstream: The European Alternative Finance Benchmarking Report* [online]. 2015. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/finance/general-policy/docs/crowdfunding/150304-presentations-ecsf_en.pdf
- WOLF, V. *Půjčování mezi lidmi v Česku kvete pomalu. Uškodí mu podvody lídrů trhu?* In: *Lidovky.cz* [online]. 2016. [cit. 2016-11-1]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/pujcovani-penez-mezi-lidmi-kvete-pomalu-uskodi-mu-podvody-svetovych-lidru-1uy-/moje-penize.aspx?c=A160810_120944_moje-penize_vwl
- ZÁBORSKÝ, J., KAČALKA, L., *Úverové Ubery: Kol'ko uberú bankám?* In: *eTrend.sk* [online]. 2015. [cit. 2016-11-1]. Dostupné z: <http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-2015/cislo-38/uverove-ubery-kolko-uberu-bankam.html>
- ZÁMEČNÍK, M. *Češi jsou inovativní konzervy* In: *Euro.cz* [online]. 2016. [cit. 2016-11-1]. Dostupné z: <http://www.euro.cz/archiv/cesi-jsou-inovativni-konzervy-1265092>

- ZEMAN, M., *Informační servis ČNB [online]*. 2. novembra 2016, 12:18 [cit. 2016-11-15]. Message-ID: A3A496CD77E7B74E8F4AF42F122F155CB1A427F0@AZLHMS24.ms.cnb.cz Dostupné z: *Internet*.
- ŽIŽKOVÁ, M., *P2P půjčky mezi lidmi i firmami čelí prvním stížnostem* In: *Finexpert.e15.cz [online]*. 2015. [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/p2p-pujcky-mezi-lidmi-i-firmami-celi-prvnim-stiznostem>

Právne predpisy

- Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. 21. 4. 2010.
- Zákon č. 284/2016 Sb., o platobním styku. In: *Sbírka zákonů*. 22. 7. 2009.
- Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru. In: *Sbírka zákonů*. 14. 7. 2016.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 3. 2. 2012.
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. In: *Sbírka zákonů*. 2. 10. 1991.
- Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. In: *Sbírka zákonů*. 5. 6. 2008.
- Zákon č. 258/2016 Sb. kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru. In: *Sbírka zákonů*. 14. 7. 2016.
- Zákon č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník. In: *Zbierka zákonov*. 26. 2. 1964.
- Zákon č. 129/2010 Z. z., o spotrebitel'ských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebitel'ov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Zbierka zákonov*. 3. 2. 2015.
- Zákon č. 297/2008 Z. z., o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Zbierka zákonov*. 2. 7. 2008.

Zdroje informácií v praktickej časti práce

- Bankerat. *Smlouva o zápůjčce* [online]. ©2016 [cit. 20. 11. 2016]. Dostupné na: https://www.bankerat.cz/web/data/file/0001/0067_ac208452e0.pdf?768745
- Bankerat. *Půjčka* [online]. ©2016 [cit. 1. 11. 2016]. Dostupné na: <https://www.bankerat.cz/investice/caste-otazky-a-odpovedi/>

- Bankerat. *Půjčka - Užitečné rady a tipy* [online]. ©2016 [cit. 10. 11. 2016]. Dostupné na: <https://www.bankerat.cz/pujcka/>
- Bankerat. *Půjčka - Užitečné rady a tipy* [online]. ©2016 [cit. 10. 11. 2016]. Dostupné na: <https://www.bankerat.cz/pujcka/uzitecne-rady-a-tipy/>
- Bankerat. *Jak to funguje* [online]. ©2016 [cit. 10. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.bankerat.cz/jak-to-funguje/>
- Bankerat. *Kdo jsme* [online]. ©2016 [cit. 10. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.bankerat.cz/o-nas/kdo-jsme/>
- Bankerat. *Vedení firmy* [online]. ©2016 [cit. 15. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.bankerat.cz/o-nas/vedeni-firmy/>
- Bankerat. *Žádost o půjčku* [online]. ©2016 [cit. 15. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.bankerat.cz/zadost-o-pujcku/>
- Benefi.cz. *Jak funguje Benefi.cz* [online]. nedatované [cit. 15. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.benefi.cz/jak-to-funguje/>
- Benefi.cz. *Otázky a odpovědi* [online] nedatované [cit. 1. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.benefi.cz/faq/>
- Benefi.cz. *Ověřování dlužníků* [online] nedatované [cit. 1. 11. 2016]. Dostupné na: <https://www.benefi.cz/investice/overovani-dluzniku/>
- Benefi.cz. *Pravidla žádostí o půjčku (aukcí)* [online] nedatované [cit. 1. 11. 2016]. Dostupné na: <https://www.benefi.cz/jak-to-funguje/pravidla-aukce/>
- Benefi.cz. *Profil dlužníků* [online] nedatované [cit. 1. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.benefi.cz/investice/profil-dluzniku/>
- Benefi.cz. *Smlouva o půjčce (vzor)* [online] nedatované [cit. 10. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.benefi.cz/pujcky/smlouva-o-pujcce-vzor/>
- Benefi.cz. *Všeobecné obchodní podmínky* [online] nedatované [cit. 10. 11. 2016]. Dostupné na: <https://www.benefi.cz/obchodni-podminky/>
- Benefi.cz. *Vzory smluv* [online] nedatované [cit. 1. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.benefi.cz/investice/vzory-smluv/>
- iService, a.s. *Alternatívne riešenie sporov* [online]. ©2012 [cit. 9. 11. 2016]. Dostupné na: https://zltymelon.sk/doc/alt_riesenie_sporov.pdf
- iService, a.s. *Bezpečnosť a súkromie* [online]. ©2012 [cit. 12. 11. 2016]. Dostupné na: https://zltymelon.sk/bezpecnost-sukromie?language=sk_SK
- iService, a.s. *Bezpečnosti investícií* [online]. ©2012 [cit. 1. 11. 2016]. Dostupné na: https://zltymelon.sk/bezpecnost?language=sk_SK
- iService, a.s. *Najčastejšie kladené otázky* [online]. ©2012 [cit. 1. 11. 2016]. Dostupné na: <https://zltymelon.sk/otazky-dlznikov>

- iService, a.s. *Najčastejšie kladené otázky* [online]. ©2012 [cit. 1. 11. 2016]. Dostupné na: <https://zltymelon.sk/otazky-investorov>
- iService, a.s. *O nás* [online]. ©2012 [cit. 1. 11. 2016]. Dostupné na: https://zltymelon.sk/co-je-zlty-melon?language=sk_SK
- iService, a.s. *Poistenie splácania* [online]. ©2012 [cit. 20. 11. 2016]. Dostupné na: https://zltymelon.sk/poistenie?language=sk_SK
- iService, a.s. *Prospekt používateľa portálu kolektívneho požičiavania Žltý melón* [online]. 2015. [cit. 1. 11. 2016]. Dostupné na: https://zltymelon.sk/doc/Prospect_ZM.pdf
- iService, a.s. *Reklamačný poriadok spoločnosti iService, a.s.* [online]. ©2012 [cit. 11. 11. 2016]. Dostupné na: https://zltymelon.sk/doc/RPS_iService.pdf?97b60
- iService, a.s. *Reklamačný poriadok spoločnosti iSale, v. o. s.* [online]. ©2012 [cit. 1. 11. 2016]. Dostupné na: https://zltymelon.sk/doc/RPS_iSale.pdf?97b60
- iService, a.s. *Riadenie konfliktu záujmov* [online]. ©2012 [cit. 1. 11. 2016]. Dostupné na: https://zltymelon.sk/doc/Conflict_of_interest.pdf?97b60
- iService, a.s. *Všeobecné zmluvné podmienky* [online]. ©2012 [cit. 1. 11. 2016]. Dostupné na: <https://zltymelon.sk/zmluvne-podmienky>
- iService, a.s. *Štatistiky* [online]. ©2012 [cit. 15. 10. 2016]. Dostupné na: <https://zltymelon.sk/statistika>
- Zonky s.r.o. *Časté dotazy, keď si chcete pôžičiť* [online]. ©2016 [cit. 5. 10. 2016]. Dostupné na: <https://zonky.cz/otazky-a-odpovedi>
- Zonky s.r.o. *Časté dotazy, keď chcete pôžičovať* [online]. ©2016 [cit. 5. 10. 2016]. Dostupné na: <https://zonky.cz/otazky-a-odpovedi-investor>
- Zonky s.r.o. *Dokumenty a smlouvy* [online]. ©2016 [cit. 11. 10. 2016]. Dostupné na: <https://zonky.cz/dokumenty#odpoved3>
- Zonky s.r.o. *O lidech* [online]. ©2016 [cit. 10. 10. 2016]. Dostupné na: <https://zonky.cz/o-lidech>
- Zonky s.r.o. *Reklamační řád Zonky.cz* [online]. 2015. [cit. 15. 11. 2016]. Dostupné na: https://zonky.cz/downloads/Zonky_Reklamacni_rad.pdf?v=1476801410
- Zonky s.r.o. *Všeobecné obchodní podmínky* [online]. 2016. [cit. 1. 10. 2016]. Dostupné na: https://zonky.cz/downloads/Zonky_Vseobecne_obchodni_podminky.pdf?v=1476801410

- Zinceuro.sk. *Garančný fond* [online]. nedatované [cit. 8. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.zinceuro.sk/garancny-fond/>
- Zinceuro.sk. *Podmienky používania portálu Zinc* [online]. nedatované [cit. 8. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.zinceuro.sk/podmienky-pouzivania-portalu-zinc>
- Zinceuro.sk. *Potrebujete poradiť?* [online]. nedatované [cit. 20. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.zinceuro.sk/potrebujete-poradit/>
- Zinceuro.sk. *Pôžičky* [online]. nedatované [cit. 20. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.zinceuro.sk/pozicky/>
- Zinceuro.sk. *Reklamačný poriadok* [online]. nedatované [cit. 20. 10. 2016]. Dostupné na: <https://www.zinceuro.sk/potrebujete-poradit/>
- Zinceuro.sk. *Všetko o Zinc* [online]. nedatované [cit. 8. 11. 2016]. Dostupné na: <https://www.zinceuro.sk/vsetko-o-zinc/>

9 Zoznam tabuliek

Tab. 1	Zmluvné modely vybraných českých a slovenských P2P platforiem	40
Tab. 2	Podmienky pre nadobudnutie statusu investora u jednotlivých platforiem	42
Tab. 3	Ukazovatele rizikovosti a limity investície do jednej pôžičky	42
Tab. 4	Zabezpečenie rizík platformami v kontexte overovania žiadateľa o úver	44
Tab. 5	Overovanie úverovej schopnosti žiadateľa o úver platformami	46
Tab. 6	Zabezpečenie rizika úpadku platformami	46
Tab. 7	Registrácia u finančnej autority	47
Tab. 8	Spôsob zabezpečenie rizika podvodu dlžníka jeho overením	48
Tab. 9	Zabezpečenie rizika potenciálneho konfliktu záujmov	49
Tab. 10	Zabezpečenie rizika nejasných informácií poskytnutých platformou	50
Tab. 11	Zabezpečenie rizika neistoty investora o jeho právach na vypovedanie zmluvy	51
Tab. 12	Informácie o riešení sporov na portáloch platforiem	52
Tab. 13	Zabezpečenie rizika neprevedenia peňažných prostriedkov platformami	53
Tab. 14	Zabezpečenie rizika odkopírovania nápadu žiadateľa	54
Tab. 15	Zabezpečenie rizika nedostatočných pravidiel pre časové prevádzanie peňažných prostriedkov	56
Tab. 16	Zabezpečenie rizika zlého informačného systému, technických problémov platformy alebo útoku proti hackerom	58

Tab. 17	Potenciálne riziká P2P požičiavania na českom a slovenskom trhu vyplývajúce z nesplnených opatrení	60
----------------	---	-----------

10 Zoznam použitých skratiek

BRKI	Bankový register klientskych informácií
CEE	Centrálna evidencia exekúcií
ČNB	Česká národná banka
ČOI	Česká obchodná inšpekcia
ČR	Česká republika
EBA	European Banking Authority (Európsky orgán pre bankovníctvo)
EÚ	Európska únia
FO	Fyzická osoba
ISIR	Insolvenčný register
MF	Ministerstvo financií
NOZ	Nový občanský zákoník
NBS	Národná banka Slovenska
NRKI	Nebankový register klientskych informácií
OP	Občiansky preukaz
OR	Obchodný register
OZ	Občiansky zákonník
P2P	Peer-to-peer
PO	Právnická osoba
RPSN	Ročná percentuálna sadzba nákladov
RŽP	Register živnostenského podnikania
SR	Slovenská republika
ZPS	Zákon o platobnom styku
ZSÚ 2010	Zákon o spotrebiteľských úveroch (zákon č. 145/2010 Sb.)
ZSÚ 2016	Zákon o spotrebiteľských úveroch (zákon č. 257/2016 Sb.)